



## Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (δεύτερο πενταμελές τμήμα)

της 27ης Ιανουαρίου 2021 \*

«Περιβάλλον – Χρηματοδότηση σταθμού παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από βιομάζα στη Γαλικία – Απόφαση του διοικητικού συμβουλίου της ΕΤΕπ περί εγκρίσεως της χρηματοδοτήσεως – Πρόσβαση στη δικαιοσύνη σε θέματα περιβάλλοντος – Άρθρα 9 και 10 της Συμβάσεως του Aarhus – Άρθρα 10 έως 12 του κανονισμού (ΕΚ) 1367/2006 – Αίτηση εσωτερικής επανεξέτασης – Απόρριψη της αιτήσεως ως απαράδεκτης – Παραδεκτό αμυντικού ισχυρισμού – Υποχρέωση αιτιολογήσεως – Έννοια της πράξεως η οποία εκδίδεται δυνάμει του δικαιίου του περιβάλλοντος – Έννοια της πράξεως η οποία έχει νομικώς δεσμευτική και εξωτερική ισχύ»

Στην υπόθεση T-9/19,

**ClientEarth**, με έδρα το Λονδίνο (Ηνωμένο Βασίλειο), εκπροσωπούμενη από τον J. Flynn, QC, καθώς και από τον H. Leith και την S. Abram, barristers,

προσφεύγουσα,

κατά

**Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (ΕΤΕπ)**, εκπροσωπούμενης από τις G. Faedo και K. Carr, επικουρούμενες από τον B. Wägenbaur, δικηγόρο,

καθής,

υποστηριζόμενης από

την **Ευρωπαϊκή Επιτροπή**, εκπροσωπούμενη από την F. Blanc και τον G. Gattinara,

παρεμβαίνουσα,

με αντικείμενο προσφυγή δυνάμει του άρθρου 263 ΣΛΕΕ με αίτημα την ακύρωση της αποφάσεως της ΕΤΕπ που γνωστοποιήθηκε στην προσφεύγουσα με έγγραφο της 30ής Οκτωβρίου 2018, με την οποία απορρίφθηκε ως απαράδεκτη η αίτηση εσωτερικής επανεξέτασης της αποφάσεως του διοικητικού συμβουλίου της ΕΤΕπ, της 12ης Απριλίου 2018, περί εγκρίσεως της χρηματοδοτήσεως ενός έργου που αφορούσε σταθμό παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από βιομάζα στη Γαλικία (Ισπανία), την οποία η προσφεύγουσα είχε υποβάλει, στις 9 Αυγούστου 2018, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 10 του κανονισμού (ΕΚ) 1367/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 6ης Σεπτεμβρίου 2006, για την εφαρμογή στα όργανα και τους οργανισμούς της Κοινότητας των διατάξεων της σύμβασης του Aarhus σχετικά με την πρόσβαση στις πληροφορίες, τη συμμετοχή του κοινού στη λήψη αποφάσεων και την πρόσβαση στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά θέματα (ΕΕ 2006, L 264, σ. 13), και της αποφάσεως 2008/50/ΕΚ της Επιτροπής, της 13ης Δεκεμβρίου 2007, για τον καθορισμό λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1367/2006 όσον αφορά τις αιτήσεις εσωτερικής επανεξέτασης διοικητικών πράξεων (ΕΕ 2008, L 13, σ. 24),

\* Γλώσσα διαδικασίας: η αγγλική.

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δεύτερο πενταμελές τμήμα),

συγκείμενο από τους M. Van der Woude, Πρόεδρο, V. Tomljenović, F. Schalin, P. Škvařilová-Pelzl (εισηγήτρια) και I. Nömm, δικαστές,

γραμματέας: Σ. Σπυροπούλου, διοικητική υπάλληλος,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 24ης Ιουνίου 2020,

εκδίδει την ακόλουθη

**Απόφαση**

**Το ιστορικό της διαφοράς**

***Η Σύμβαση του Aarhus***

- 1 Στις 25 Ιουνίου 1998, η Ευρωπαϊκή Κοινότητα, νυν Ευρωπαϊκή Ένωση, υπέγραψε, στο Aarhus, τη Σύμβαση για την πρόσβαση σε πληροφορίες, τη συμμετοχή του κοινού στη λήψη αποφάσεων και την πρόσβαση στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά θέματα (στο εξής: Σύμβαση του Aarhus). Η Σύμβαση του Aarhus τέθηκε σε ισχύ στις 30 Οκτωβρίου 2001. Στη συνέχεια, η Σύμβαση εγκρίθηκε εξ ονόματος της Κοινότητας με την απόφαση 2005/370/ΕΚ του Συμβουλίου, της 17ης Φεβρουαρίου 2005, για τη σύναψη, εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, της Συμβάσεως του Aarhus (ΕΕ 2005, L 124, σ. 1). Έκτοτε, η Ένωση είναι ομοίως συμβαλλόμενο μέρος στην εν λόγω Σύμβαση.
- 2 Το άρθρο 1 της Συμβάσεως του Aarhus, με τίτλο «Στόχος», ορίζει ότι, «[π]ροκειμένου να συμβάλει στην προστασία του δικαιώματος κάθε ατόμου από τις παρούσες και μελλοντικές γενεές να ζει σε περιβάλλον κατάλληλο για την υγεία και την ευημερία του, κάθε [συμβαλλόμενο] μέρος [στη Σύμβαση] εξασφαλίζει τα δικαιώματα της πρόσβασης σε πληροφορίες, της συμμετοχής του κοινού στη λήψη αποφάσεων και της πρόσβασης στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά θέματα, σύμφωνα με τις διατάξεις της [...] Συμβάσεως».
- 3 Σύμφωνα με τον Οδηγό για την εφαρμογή της Συμβάσεως του Aarhus, το δικαίωμα προσβάσεως στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά θέματα, το οποίο προβλέπεται στο άρθρο 9, παράγραφοι 1 και 2, της Συμβάσεως του Aarhus, αποσκοπεί στη διασφάλιση, κατά τρόπο συγκεκριμένο, των δικαιωμάτων της πρόσβασης στις περιβαλλοντικές πληροφορίες και της συμμετοχής του κοινού στη λήψη αποφάσεων για περιβαλλοντικά θέματα, όπως κατοχυρώνονται από την ίδια αυτή Σύμβαση. Το άρθρο 9, παράγραφος 3, της Συμβάσεως του Aarhus ορίζει, γενικότερα, ότι κάθε μέρος εξασφαλίζει ότι, σε περίπτωση που πληροί τα τυχόν κριτήρια που καθορίζονται στο εθνικό του δίκαιο, το κοινό διαθέτει πρόσβαση σε διοικητικές ή δικαστικές διαδικασίες προκειμένου να προσβάλλει πράξεις και παραλείψεις από ιδιώτες και δημόσιες αρχές, οι οποίες συνιστούν παράβαση διατάξεων του εθνικού του δικαίου σχετικά με το περιβάλλον.
- 4 Ο Οδηγός για την εφαρμογή της Συμβάσεως του Aarhus αναφέρει επίσης τα ακόλουθα. Τα συμβαλλόμενα μέρη της Συμβάσεως του Aarhus διατηρούν σημαντικό περιθώριο εκτιμήσεως για τον καθορισμό των οργάνων (διοικητικού οργάνου ή διοικητικού δικαστηρίου) και των μορφών διαδικασιών (π.χ. αστικού, διοικητικού ή ποινικού δικαίου) οι οποίες πρέπει να είναι διαθέσιμες, προκειμένου τα μέρη να μπορούν να προσβάλλουν τις πράξεις ή τις παραλείψεις στις οποίες αναφέρεται το άρθρο 9, παράγραφος 3, της Συμβάσεως του Aarhus. Μολονότι τα συμβαλλόμενα μέρη της Συμβάσεως του Aarhus οφείλουν να λαμβάνουν υπόψη την κατά το άρθρο 3, παράγραφος 1, της ίδιας Συμβάσεως γενική υποχρέωση να θεσπίζουν και να διατηρούν ένα σαφές,

διαφανές και συνεπές πλαίσιο, εντούτοις τα εν λόγω μέρη ουδόλως εμποδίζονται να προβλέπουν διαφορετικές διαδικασίες προσφυγής για διαφορετικά είδη πράξεων ή παραλείψεων. Σκοπός κάθε διαδικασίας διοικητικής ή ένδικης προσφυγής είναι η διόρθωση εσφαλμένων αποφάσεων, πράξεων και παραλείψεων καθώς και, εν τέλει, η επανόρθωση για παραβάσεις του νόμου. Κατ' εφαρμογήν του άρθρου 9, παράγραφος 4, της Συμβάσεως του Aarhus, τα συμβαλλόμενα μέρη στη Σύμβαση του Aarhus οφείλουν να μεριμνούν ώστε τα όργανα προσφυγής να προβλέπουν «κατάλληλη και αποτελεσματική» επανόρθωση, συμπεριλαμβανομένων προσωρινών μέτρων, όπως ενδείκνυται. Πέραν της διευκρίνισης του είδους της προσφυγής, το άρθρο 9, παράγραφοι 4 και 5, της Συμβάσεως του Aarhus απαιτεί από τα συμβαλλόμενα μέρη να μεριμνούν ώστε οι διαδικασίες προσφυγής που προβλέπονται στις παραγράφους 1 έως 3 να είναι «αμερόληπτες, δίκαιες, έγκαιρες και μη απαγορευτικά δαπανηρές» και να καθίστανται γνωστές στο κοινό.

***Επί της πολιτικής της Ένωσης στον τομέα του περιβάλλοντος και της θέσεως σε εφαρμογή του άρθρου 9, παράγραφοι 3 και 4, της Συμβάσεως του Aarhus με τον κανονισμό Aarhus***

- 5 Η πολιτική της Ένωσης στον τομέα του περιβάλλοντος στηρίζεται στα άρθρα 191 έως 193 ΣΛΕΕ, καθώς και στο άρθρο 11 ΣΛΕΕ, το οποίο προωθεί την αειφόρο ανάπτυξη με οριζόντιο τρόπο.
- 6 Το άρθρο 191 ΣΛΕΕ καθορίζει το πεδίο εφαρμογής της πολιτικής της Ένωσης στον τομέα του περιβάλλοντος και προβλέπει σειρά στόχων (παράγραφος 1), αρχών (παράγραφος 2) και κριτηρίων (παράγραφος 3), που ο νομοθέτης της Ένωσης οφείλει να τηρεί κατά την εφαρμογή της πολιτικής αυτής.
- 7 Κατά το άρθρο 191, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, η πολιτική της Ένωσης στον τομέα του περιβάλλοντος συμβάλλει στην επιδίωξη των ακόλουθων στόχων:
  - «– τη διατήρηση, προστασία και βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος,
  - την προστασία της υγείας του ανθρώπου,
  - τη συνετή και ορθολογική χρησιμοποίηση των φυσικών πόρων,
  - την προώθηση, σε διεθνές επίπεδο, μέτρων για την αντιμετώπιση των περιφερειακών ή παγκόσμιων περιβαλλοντικών προβλημάτων, και ιδίως την καταπολέμηση της αλλαγής του κλίματος.»
- 8 Κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών, η συγκεκριμένη δράση της Ένωσης βασιζόταν κυρίως στο πρόγραμμα δράσης για το περιβάλλον για την περίοδο 2014-2020. Επιδίωκε τρεις στόχους, οι οποίοι συνίσταντο, πρώτον, στη διατήρηση του φυσικού κεφαλαίου (γονιμότητα του εδάφους, ποιότητα του αέρα και των υδάτων, βιοποικιλότητα, κ.λπ.), δεύτερον, στη μετατροπή της Ένωσης σε οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα και αξιολογούμενη κατά την εκ μέρους της χρήση των πόρων (επεξεργασία αποβλήτων, καταπολέμηση της σπατάλης, ανακύκλωση κ.λπ.) και, τρίτον, στην προστασία της ανθρώπινης υγείας και της ευεξίας του ανθρώπου (καταπολέμηση της ρύπανσης, περιορισμός των χημικών προϊόντων, κ.λπ.). Πέραν των ανωτέρω στόχων, η πολιτική της Ένωσης στον τομέα του περιβάλλοντος ενσωματωνόταν όλο και περισσότερο στους λοιπούς τομείς δράσεως της Ένωσης. Για παράδειγμα, η δέσμη μέτρων για το κλίμα και την ενέργεια με ορίζοντα το έτος 2020, στη συνέχεια δε το έτος 2030, περιλάμβανε δεσμευτικούς εθνικούς στόχους για την αύξηση του μεριδίου ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στην εθνική κατανάλωση.
- 9 Το άρθρο 191, παράγραφος 4, ΣΛΕΕ διευκρινίζει το περιεχόμενο της εξωτερικής αρμοδιότητας της Ένωσης στον τομέα του περιβάλλοντος. Θεσπίζει την αρχή της συντρέχουσας αρμοδιότητας των κρατών μελών και της Ένωσης για τη σύναψη διεθνών συμφωνιών στον τομέα του περιβάλλοντος με τρίτες χώρες και τους αρμόδιους διεθνείς οργανισμούς.

- 10 Για την επίτευξη των στόχων της πολιτικής της Ένωσης στον τομέα του περιβάλλοντος, η Κοινότητα, νυν Ένωση, υπέγραψε τη Σύμβαση του Aarhus.
- 11 Προς τον σκοπό της θέσεως σε εφαρμογή της Συμβάσεως αυτής στην έννομη τάξη της Ένωσης, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης εξέδωσαν τον κανονισμό (ΕΚ) 1367/2006, της 6ης Σεπτεμβρίου 2006, για την εφαρμογή στα όργανα και τους οργανισμούς της [Ένωσης] των διατάξεων της σύμβασης του Aarhus σχετικά με την πρόσβαση στις πληροφορίες, τη συμμετοχή του κοινού στη λήψη αποφάσεων και την πρόσβαση στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά θέματα (ΕΕ 2006, L 264, σ. 13, στο εξής: κανονισμός Aarhus), ο οποίος, μεταξύ άλλων, σύμφωνα με το άρθρο του 1, παράγραφος 1, στοιχείο δ', θεσπίζει «κανόνες για την εφαρμογή των διατάξεων της σύμβασης στα όργανα και τους οργανισμούς της [Ένωσης], ιδίως [...] επιτρέποντας την πρόσβαση στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά θέματα σε [...] επίπεδο [Ένωσης] υπό τους όρους που καθορίζει ο [εν λόγω] κανονισμός». Σύμφωνα με το άρθρο του 14, ο κανονισμός Aarhus άρχισε να εφαρμόζεται από τις 28 Ιουνίου 2007.
- 12 Δυνάμει του άρθρου 10, παράγραφος 1, του κανονισμού Aarhus, κάθε μη κυβερνητική οργάνωση (ΜΚΟ) που πληροί τα κριτήρια του άρθρου 11 του εν λόγω κανονισμού δύναται να κινήσει, με αιτιολογημένη αίτηση, εσωτερική επανεξέταση διοικητικής πράξεως ενώπιον του οργάνου ή του οργανισμού της Ένωσης που την εξέδωσε δυνάμει του δικαίου του περιβάλλοντος.
- 13 Η αιτιολογική σκέψη 11 του κανονισμού Aarhus αναφέρει ότι οι διοικητικές πράξεις ατομικού περιεχομένου θα πρέπει να είναι ανοιχτές σε πιθανή εσωτερική επανεξέταση, εφόσον είναι νομικώς δεσμευτικές και έχουν εξωτερική ισχύ. Συναφώς, το άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχείο ζ', του κανονισμού Aarhus ορίζει, για τους σκοπούς του εν λόγω κανονισμού, ως «διοικητική πράξη» οιοδήποτε μέτρο με ατομικό περιεχόμενο, το οποίο λαμβάνεται, δυνάμει του δικαίου του περιβάλλοντος από όργανο ή οργανισμό της Ένωσης και έχει νομικά δεσμευτική και εξωτερική ισχύ.
- 14 Η αιτιολογική σκέψη 10 του κανονισμού Aarhus αναφέρει ότι, «[δ]εδομένου ότι εξελίσσεται συνεχώς η περιβαλλοντική νομοθεσία, ο ορισμός του περιβαλλοντικού δικαίου θα πρέπει να αναφέρεται στους στόχους της κοινοτικής περιβαλλοντικής πολιτικής, όπως αυτοί ορίζονται από τη συνθήκη [ΛΕΕ]». Συναφώς, το άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχείο στ', του κανονισμού 1367/2006 ορίζει ότι, για τους σκοπούς του εν λόγω κανονισμού, ως «περιβαλλοντικό δίκαιο» νοείται οιαδήποτε νομοθετική διάταξη της Ένωσης η οποία, ανεξάρτητα από τη νομική της βάση, συμβάλλει στην επιδίωξη των στόχων της πολιτικής της Ένωσης για το περιβάλλον, κατά τα οριζόμενα στη Συνθήκη ΛΕΕ, ήτοι τη διαφύλαξη, την προστασία και τη βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος, την προστασία της ανθρώπινης υγείας, τη συνετή και ορθολογική χρησιμοποίηση των φυσικών πόρων και την προαγωγή μέτρων σε διεθνές επίπεδο για την αντιμετώπιση περιφερειακών ή παγκόσμιων περιβαλλοντικών προβλημάτων.
- 15 Επιπροσθέτως, το άρθρο 12, παράγραφος 1, του κανονισμού Aarhus προβλέπει ότι η ΜΚΟ η οποία υπέβαλε αίτηση εσωτερικής επανεξέτασης σύμφωνα με το άρθρο 10 του εν λόγω κανονισμού δύναται να προσφύγει στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης σύμφωνα με τις οικείες διατάξεις της Συνθήκης ΛΕΕ.
- 16 Με την αιτιολογική σκέψη 18 του κανονισμού Aarhus, ο νομοθέτης διευκρίνισε συναφώς ότι, σύμφωνα με το άρθρο 9, παράγραφος 3, της Συμβάσεως του Aarhus και τη Συνθήκη ΛΕΕ, σκοπός του εν λόγω κανονισμού είναι να καταστήσει δυνατή την κίνηση διαδικασιών δικαστικής ή άλλης επανεξέτασης για την αμφισβήτηση της εγκυρότητας πράξεων ή παραλείψεων των δημόσιων αρχών που αντιβαίνουν προς τις διατάξεις του περιβαλλοντικού δικαίου. Επιπροσθέτως, ανέφερε ότι οι διατάξεις για την πρόσβαση στη δικαιοσύνη θα πρέπει να συνάδουν με τη Συνθήκη ΛΕΕ. Τέλος, με τις αιτιολογικές σκέψεις 19 και 21 του κανονισμού Aarhus, ο νομοθέτης διευκρίνισε ότι, για να εξασφαλισθούν επαρκή και αποτελεσματικά μέσα ένδικης προστασίας, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που ασκούνται ενώπιον του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις της Συνθήκης ΛΕΕ, είναι σκόπιμο το όργανο ή ο οργανισμός της Ένωσης που εξέδωσε την αμφισβητούμενη πράξη ή που παρέλειψε να ενεργήσει να έχει τη δυνατότητα να επανεξετάζει την προηγούμενη απόφασή του ή να



ενεργεί και ότι, σε περίπτωση που τα προηγούμενα αιτήματα για εσωτερική επανεξέταση δεν είχαν ικανοποιηθεί, η ενδιαφερόμενη ΜΚΟ θα πρέπει να μπορεί να προσφύγει ενώπιον του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις της Συνθήκης ΛΕΕ.

- 17 Από τις αιτιολογικές σκέψεις του κανονισμού Aarhus που παρατίθενται στη σκέψη 16 ανωτέρω προκύπτει ότι, στο σύστημα προσβάσεως στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά θέματα που καθιερώνουν τα άρθρα 10 έως 12 του κανονισμού αυτού, η εσωτερική επανεξέταση νοείται ως διοικητική διαδικασία που προηγείται ενδεχόμενης προσφυγής ενώπιον του δικαστή της Ένωσης, η οποία πρέπει να ασκείται σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις της Συνθήκης ΛΕΕ.
- 18 Επιπλέον, από τις ίδιες αιτιολογικές σκέψεις προκύπτει ότι ο σκοπός του συστήματος προσβάσεως στη δικαιοσύνη που καθιερώνουν τα άρθρα 10 έως 12 του κανονισμού Aarhus έγκειται αποκλειστικώς στον έλεγχο της εφαρμογής του δικαίου περιβάλλοντος της Ένωσης.
- 19 Υπό την έννοια αυτή το άρθρο 1, σημείο 1, της αποφάσεως 2008/50/ΕΚ της Επιτροπής, της 13ης Δεκεμβρίου 2007, για τον καθορισμό λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του κανονισμού [Aarhus] όσον αφορά τις αιτήσεις εσωτερικής επανεξέτασης διοικητικών πράξεων (ΕΕ 2008, L 13, σ. 24), επιβάλλει σε κάθε ΜΚΟ που υποβάλλει αίτηση εσωτερικής επανεξέτασης διοικητικής πράξεως ή σε σχέση με παράλειψη, όπως προβλέπεται στο άρθρο 10 του κανονισμού Aarhus, να αναφέρει τη διοικητική πράξη ή την προβαλλόμενη διοικητική παράλειψη που αποτελεί αντικείμενο της αιτήσεως εσωτερικής επανεξέτασης καθώς και τις διατάξεις του δικαίου περιβάλλοντος της Ένωσης οι οποίες, κατά την άποψή του, δεν τηρήθηκαν.

### *Επί της ΕΤΕπ*

- 20 Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕπ) είναι οργανισμός της Ένωσης που προορίζεται να συμβάλει στην υλοποίηση των στόχων της.
- 21 Η ΕΤΕπ έχει, δυνάμει του άρθρου 308 ΣΛΕΕ, νομική προσωπικότητα διακριτή από εκείνη της Ένωσης. Διοικείται και διευθύνεται από τα δικά της όργανα. Διαθέτει ιδίους πόρους και προϋπολογισμό.
- 22 Σύμφωνα με το άρθρο 309 ΣΛΕΕ, η ΕΤΕπ έχει ως αποστολή να συμβάλλει στην ισόρροπη και απρόσκοπτη ανάπτυξη της εσωτερικής αγοράς για το συμφέρον της Ένωσης προσφεύγοντας στην κεφαλαιαγορά και στους ιδίους της πόρους. Για τον σκοπό αυτόν, χωρίς να επιδιώκει κέρδος, διευκολύνει, με την παροχή δανείων και εγγυήσεων, τη χρηματοδότηση διαφόρων σχεδίων σε όλους τους τομείς της οικονομίας, ιδίως δε τα σχέδια κοινού ενδιαφέροντος για περισσότερα κράτη μέλη που, λόγω της εκτάσεως ή της φύσεώς τους, δεν δύνανται να καλυφθούν πλήρως από τα διαθέσιμα σε κάθε κράτος μέλος μέσα χρηματοδότησης.
- 23 Το άρθρο 7, παράγραφος 2, του καταστατικού της ΕΤΕπ, το οποίο προσαρτάται ως πρωτόκολλο αριθ. 5 στη Συνθήκη ΕΕ και στη Συνθήκη ΛΕΕ, ορίζει, μεταξύ άλλων, ότι το συμβούλιο των διοικητών ορίζει τις γενικές κατευθύνσεις σχετικά με την πιστωτική πολιτική της ΕΤΕπ, σύμφωνα με τους στόχους της Ένωσης. Σύμφωνα με το άρθρο 7, παράγραφος 3, στοιχείο β', του εν λόγω καταστατικού, για τους σκοπούς του άρθρου 9, παράγραφος 1, το συμβούλιο των διοικητών καθορίζει τις αρχές που εφαρμόζονται στις πράξεις χρηματοδότησης στο πλαίσιο της αποστολής της ΕΤΕπ.
- 24 Κατά το άρθρο 9, παράγραφος 1, του καταστατικού της ΕΤΕπ, το διοικητικό συμβούλιο της ΕΤΕπ ελέγχει την ορθή διαχείριση της ΕΤΕπ και διασφαλίζει ότι η διαχείρισή της είναι σύμφωνη με τις διατάξεις των Συνθηκών και του καταστατικού και με τις γενικές οδηγίες του συμβουλίου των διοικητών. Αποφασίζει για την παροχή χρηματοδοτήσεων και ορίζει τα επιτόκια των δανείων.

- 25 Ο εσωτερικός κανονισμός της ΕΤΕπ, όπως ίσχυε κατά τον κρίσιμο εν προκειμένω χρόνο, ήτοι κατόπιν των τροποποιήσεων της 20ής Ιανουαρίου 2016 (ΕΕ 2016, L 127, σ. 55), διευκρινίζει στο άρθρο 18 ότι, σύμφωνα με το άρθρο 9, παράγραφος 1, του καταστατικού της ΕΤΕπ, το διοικητικό συμβούλιο καθορίζει, κατόπιν προτάσεως της διευθύνουσας επιτροπής, τους όρους και τις προϋποθέσεις που αποτελούν το γενικό πλαίσιο των χρηματοδοτικών πράξεων, ιδίως εγκρίνοντας τα κριτήρια καθορισμού των επιτοκίων. Εγκρίνει, κατόπιν προτάσεως της διευθύνουσας επιτροπής, τις αποφάσεις γενικής πολιτικής που αφορούν τη διαχείριση της ΕΤΕπ. Εγκρίνει τις χρηματοδοτικές και εγγυητικές πράξεις που προτείνονται από τη διευθύνουσα επιτροπή. Γενικά, το διοικητικό συμβούλιο μεριμνά για τη χρηστή διοίκηση της ΕΤΕπ, την τήρηση της Συνθήκης ΛΕΕ, του καταστατικού της ΕΤΕπ, των οδηγιών του συμβουλίου των διοικητών και των λοιπών κειμένων που διέπουν τη δραστηριότητα της ΕΤΕπ στο πλαίσιο της αποστολής που της ανατίθεται από τη Συνθήκη ΛΕΕ.
- 26 Το άρθρο 16, παράγραφος 1, του καταστατικού της ΕΤΕπ ορίζει ότι η ΕΤΕπ χορηγεί χρηματοδοτήσεις στο πλαίσιο της αποστολής που ορίζει το άρθρο 309 ΣΛΕΕ.
- 27 Κατά το άρθρο 19, παράγραφος 3, του καταστατικού της ΕΤΕπ, το διοικητικό συμβούλιο αποφασίζει για τις χρηματοδοτικές πράξεις που του υποβάλλονται από τη διευθύνουσα επιτροπή, η οποία, σύμφωνα με το άρθρο 11, παράγραφος 3, του καταστατικού της ΕΤΕπ, έχει ρόλο προετοιμασίας και εκτελέσεως των αποφάσεων, ιδίως σε ό,τι αφορά τη σύναψη δανείων και την παροχή χρηματοδοτήσεων, ιδίως υπό μορφή πιστώσεων και εγγυήσεων.
- 28 Η δήλωση σχετικά με περιβαλλοντικές και κοινωνικές αρχές και πρότυπα, η οποία εγκρίθηκε από το διοικητικό συμβούλιο στις 3 Φεβρουαρίου 2009 (στο εξής: δήλωση του 2009), και η στρατηγική για το κλίμα, με σκοπό την κινητοποίηση χρηματοδότησης για τη μετάβαση σε μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα και ανθεκτική στις κλιματικές μεταβολές, η οποία εγκρίθηκε από την ΕΤΕπ στις 22 Σεπτεμβρίου 2015 (στο εξής: στρατηγική για το κλίμα), καθορίζουν τους στόχους της δραστηριότητας του δανεισμού και τα κριτήρια επιλεξιμότητας για τα έργα που αφορούν το περιβάλλον.
- 29 Στο σημείο 22 της στρατηγικής για το κλίμα, η ΕΤΕπ αναφέρει τα εξής:
- «Ως τράπεζα της [Ένωσης], η ΕΤΕπ έχει ως αποστολή τη στήριξη των στόχων της πολιτικής της Ένωσης, οι οποίοι συνίστανται, μεταξύ άλλων, στην προώθηση της καινοτομίας και των δεξιοτήτων, της προσβάσεως στη χρηματοδότηση για τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, των στρατηγικών υποδομών και της δράσης για το κλίμα. Η ΕΤΕπ συμβάλλει στην επίτευξη των στόχων αυτών, οι οποίοι είναι αλληλένδετοι, μέσω της δανειοδοτικής δραστηριότητάς της, της ανάμειξης πόρων (συνδυασμός της χρηματοδότησης της ΕΤΕπ με χρηματοδότηση από άλλες πηγές) και της παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών. Η συμμόρφωση με τις σχετικές πολιτικές, η ποιότητα του χαρτοφυλακίου και η ορθότητα των αποφάσεων χρηματοδότησης διασφαλίζεται μέσω μιας ολοκληρωμένης διαδικασίας προηγούμενου ελέγχου, η οποία εφαρμόζεται επί όλων των έργων που στηρίζει η ΕΤΕπ [...] Στον τομέα της δράσης για το κλίμα, οι πολιτικές και τα μέσα της [Ένωσης] για το κλίμα, όπως το σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών [...], η στρατηγική για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή ή ακόμη το πλαίσιο για το κλίμα και την ενέργεια με ορίζοντα το έτος 2030, ενσωματώνονται στις σχετικές πρακτικές και διαδικασίες οι οποίες κατευθύνουν τις αποφάσεις χρηματοδότησης. Η [ΕΤΕπ] επιδιώκει, επίσης, να συμβάλει με τη δράση της στην υλοποίηση μακροπρόθεσμων σχεδίων, όπως η Ευρωπαϊκή Ένωση ενέργειας ή η πορεία προς την απαλλαγή από τις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα που έχει χαράξει η [διακυβερνητική επιτροπή για την κλιματική αλλαγή ή] IPCC, σύμφωνα με την οποία οι παγκόσμιες εκπομπές αερίων θερμοκηπίου πρέπει να κορυφωθούν έως το 2020, να μειωθούν έως το 2050 τουλάχιστον κατά 50 % σε σχέση με το επίπεδο του 1990 και να είναι σχεδόν μηδέν ή κάτω από το μηδέν έως το 2100, προκειμένου η αύξηση της θερμοκρασίας του πλανήτη να μην υπερβεί το όριο των 2 [βαθμών Κελσίου].»

- 30 Στο σημείο 36 της στρατηγικής για το κλίμα εκτίθεται ότι η ΕΤΕπ θα εξακολουθήσει να αφιερώνει τουλάχιστον το 25 % των χρηματοδοτήσεων της σε έργα που στηρίζουν ρητώς τη δράση για το κλίμα. Πέραν της τομεακής προσεγγίσεως που παραδοσιακά ακολουθείται για τον προσδιορισμό των έργων που εμπίπτουν στη δράση για το κλίμα, το σημείο 39 της στρατηγικής για το κλίμα προβλέπει λεπτομερέστερη εξέταση των επιπτώσεων των έργων, προκειμένου να ενισχυθεί η συνολική συμβολή της ΕΤΕπ.
- 31 Το σημείο 24 της στρατηγικής για το κλίμα εκκινεί από τη διαπίστωση ότι δεν έχουν όλοι οι τομείς τον ίδιο αντίκτυπο στο κλίμα και ότι οι σημαντικότεροι τομείς, λόγω του μεριδίου τους στη χρηματοδότηση από την ΕΤΕπ και του είδους των σχετικών έργων, είναι οι τομείς της ενέργειας και των μεταφορών. Εκθέτει ότι ένα σημαντικό στοιχείο των κριτηρίων επιλογής και αξιολόγησης όσον αφορά ενεργειακά έργα είναι η εφαρμογή ενός προτύπου εκπομπών σε έργα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας. Το πρότυπο αυτό καθιστά δυνατό τον αποκλεισμό έργων των οποίων οι αναμενόμενες εκπομπές δεν είναι σύμφωνες με τους στόχους της Ένωσης, τηρουμένης της αρχής της τεχνολογικής ουδετερότητας. Σε όλες τις περιπτώσεις δίδεται προτεραιότητα στα έργα ενεργειακής απόδοσης.
- 32 Το σημείο 47 της στρατηγικής για το κλίμα ορίζει ότι θα θεσπιστεί τυπολογία έργων υψηλού αντικτύπου ανά τομέα, αφού εξετασθούν οι υφιστάμενοι χάρτες πορείας για την απαλλαγή από τις ανθρακούχες εκπομπές στους σχετικούς τομείς ή και η ένταση εκπομπών άνθρακα στους εν λόγω τομείς. Εντός της Ένωσης, οι πολιτικές που καθορίζονται από την Ένωση και τα κράτη μέλη, στις οποίες περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, το μακροπρόθεσμο όραμα της Ένωσης για μια κοινωνία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα και ανθεκτική στην κλιματική αλλαγή, καθώς και τα εθνικά σχέδια δράσης για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και τα προγράμματα προσαρμογής, θα πρέπει να αποτελούν βασικά σημεία αναφοράς ως χάρτες πορείας.
- 33 Επιπλέον, στο σημείο 72 της στρατηγικής για το κλίμα διευκρινίζεται ότι η εκτίμηση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου χρησιμοποιείται, επίσης, για την ανάλυση των επιδόσεων, όσον αφορά τις εκπομπές, των έργων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας και για τη διαπίστωση του αντίκτυπου των υδροηλεκτρικών έργων και των έργων βιοενέργειας στο κλίμα. Κατά συνέπεια, η ακρίβεια, η συνέπεια και η συγκρισιμότητα των εν λόγω εκτιμήσεων αποτελούν σημαντικά στοιχεία της διαδικασίας προηγούμενου ελέγχου.
- 34 Η δήλωση του 2009 απαιτεί όλες οι χρηματοδοτήσεις που χορηγεί η ΕΤΕπ να τηρούν τις παραμέτρους περιβαλλοντικής και κοινωνικής βιωσιμότητας. Διευκρινίζει ότι, για την εξασφάλιση χρηματοδότησης, ένα έργο θεωρείται ότι συμβάλλει στην επίτευξη ενός ή περισσότερων από τους στόχους της πολιτικής της Ένωσης, όπως η κατάλληλη αντίδραση στην απειλή που συνιστά η κλιματική αλλαγή, μέσω επενδύσεων που συμβάλλουν στον μετριασμό της ή αποσκοπούν στην προσαρμογή σε αυτή, ιδίως στηρίζοντας έργα που αφορούν την ενεργειακή απόδοση, τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, τις λιγότερο ρυπογόνες πηγές ενέργειας ή τη δέσμευση του διοξειδίου του άνθρακα, ή τη συμβολή στη βιώσιμη διαχείριση των φυσικών πόρων (σημείο 10). Κατά τη δήλωση του 2009, η ΕΤΕπ προωθεί τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, δίνει έμφαση στην ενεργειακή απόδοση σε όλα τα έργα που χρηματοδοτεί, οι δε χρηματοδοτικές της δραστηριότητες ανταποκρίνονται στις λοιπές επενδυτικές προτεραιότητες της Ένωσης όσον αφορά το κλίμα (σημείο 77). Επιπλέον, η ΕΤΕπ επιδιώκει την προώθηση της βιώσιμης χρήσης της γης, ιδίως όσον αφορά τα δάση, των οποίων αναγνωρίζει τη σημασία και τη συμβολή στον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής, στην προσαρμογή στην αλλαγή αυτή και στην προστασία της βιολογικής ποικιλομορφίας (σημείο 77).
- 35 Επιπροσθέτως, η δήλωση του 2009 απαιτεί τα χρηματοδοτούμενα από την ΕΤΕπ έργα να συμμορφώνονται με τα γενικά περιβαλλοντικά πρότυπα που έχει θεσπίσει η ΕΤΕπ, τα οποία απορρέουν από το δίκαιο της Ένωσης και δύνανται να συμπληρώνονται, κατά περίπτωση, από άλλες διεθνείς βέλτιστες πρακτικές ή αυστηρότερα πρότυπα που επιβάλλει η ΕΤΕπ (σημεία 31 και 32). Απαιτεί, επίσης, την τήρηση διαδικαστικών κανόνων, όπως είναι οι διατάξεις της οδηγίας 2011/92/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Δεκεμβρίου 2011, για την εκτίμηση των επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων δημοσίων και ιδιωτικών έργων στο περιβάλλον (ΕΕ 2012, L 26, σ. 1),

όπως τροποποιήθηκε [σημείο 35, το οποίο αφορά, ωστόσο, την οδηγία 85/337/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 27 Ιουνίου 1985, για την εκτίμηση των επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων δημοσίων και ιδιωτικών έργων στο περιβάλλον (ΕΕ 1985, L 175, σ. 40), η οποία στη συνέχεια καταργήθηκε με την οδηγία 2011/92].

- 36 Τέλος, σύμφωνα με τα σημεία 78 και 82 της δήλωσης του 2009, η ΕΤΕπ συμμετέχει ενεργά στον εντοπισμό και την προώθηση έργων που συνεπάγονται σημαντική μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, σύμφωνα με μεθόδους τις οποίες μελετά και αναπτύσσει σε συνεργασία με άλλους διεθνείς χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς, ενώ λαμβάνει επίσης υπόψη τα οφέλη αυτά κατά τις δημοσιονομικές και οικονομικές αναλύσεις της.

### ***Επί του έργου Curtis και της χρηματοδότησής του από την ΕΤΕπ***

- 37 Το έργο της κατασκευής στον δήμο Curtis (Teixeiro), στην επαρχία της Λα Κορούνια, στη Γαλικία (Ισπανία), ενός σταθμού παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από βιομάζα, παραγωγικής ικανότητας περίπου 50 ΜWe, τροφοδοτούμενου από τα δασικά κατάλοιπα που συλλέγονται σε μια ακτίνα 100 χιλιομέτρων (στο εξής: έργο Curtis), περιλαμβανόταν μεταξύ των έργων που διακρίθηκαν στο πλαίσιο διαγωνισμού σχετικά με έργα στον τομέα των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας τον οποίο οργάνωσε το 2016 το Βασίλειο της Ισπανίας.
- 38 Στα τέλη του 2016, ο φορέας υλοποίησης του έργου Curtis επικοινωνήσε με τις υπηρεσίες της ΕΤΕπ, προκειμένου να παρουσιάσει τα τεχνικά χαρακτηριστικά του έργου και να ξεκινήσει συζητήσεις σχετικά με τη δυνατότητα να λάβει χρηματοδότηση από αυτή.
- 39 Βάσει των πληροφοριών που είχαν στη διάθεσή τους και του αποτελέσματος των συζητήσεων με τον φορέα υλοποίησης, οι υπηρεσίες της ΕΤΕπ συμφώνησαν επί ενός προκαταρκτικού ενημερωτικού σημειώματος σχετικά με το έργο Curtis.
- 40 Στις 4 Δεκεμβρίου 2017, η διευθύνουσα επιτροπή της ΕΤΕπ ενέκρινε το προκαταρκτικό ενημερωτικό σημείωμα που επέτρεπε στις υπηρεσίες να κινήσουν επισήμως τη διαδικασία αξιολόγησης του έργου Curtis.
- 41 Στις 13 Δεκεμβρίου 2017, η περιγραφή του έργου Curtis δημοσιεύθηκε στον ιστότοπο της ΕΤΕπ, σύμφωνα με τις απαιτήσεις της πολιτικής διαφάνειας του ομίλου ΕΤΕπ, ο οποίος περιλαμβάνει την ΕΤΕπ και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων. Στην περιγραφή αυτή αναφερόταν ότι η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές συνέβαλε στον στόχο της Ένωσης που συνίστατο στον μετριασμό των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής. Διασφαλίζοντας τη ζήτηση καταλοίπων δασικής ξυλείας, το έργο θα καθιστούσε δυνατό τον μετριασμό των επιπτώσεων των δασικών πυρκαγιών στη Γαλικία και θα συνέβαλε στη βιωσιμότητα των δασικών δραστηριοτήτων της περιοχής αυτής και της οικονομικής δραστηριότητάς της εν γένει.
- 42 Στις 15 Δεκεμβρίου 2017, η ΕΤΕπ ζήτησε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να διατυπώσει γνώμη επί του έργου Curtis, όπως προβλέπει το άρθρο 19 του καταστατικού της ΕΤΕπ. Στις 12 Φεβρουαρίου 2018, η Επιτροπή διαβίβασε στην ΕΤΕπ θετική γνώμη σχετικά με το έργο Curtis.
- 43 Στις 18 Δεκεμβρίου 2017, η ΕΤΕπ ζήτησε τη γνώμη του Βασιλείου της Ισπανίας, σύμφωνα με το άρθρο 19 του καταστατικού της ΕΤΕπ. Στις 20 Δεκεμβρίου 2017, το Βασίλειο της Ισπανίας γνωστοποίησε εγγράφως τη μη ύπαρξη αντιρρήσεων εκ μέρους του.
- 44 Κατά της συνεδρίαση της 20ής Μαρτίου 2018, η διευθύνουσα επιτροπή ενέκρινε την υποβολή, στο διοικητικό συμβούλιο, πρότασης χρηματοδότησης του έργου Curtis, με στοιχεία «Doc 18/291» (στο εξής: πρόταση χρηματοδότησης), εκ των ιδίων πόρων της ΕΤΕπ, και την υποβολή, στην επιτροπή επενδύσεων του Ευρωπαϊκού Ταμείου Στρατηγικών Επενδύσεων (ΕΤΣΕ), αιτήσεως για την παροχή



εγγυήσεως της Ένωσης για το ίδιο έργο, στο μέτρο που το έργο αυτό παρουσίαζε ειδικά χαρακτηριστικά κινδύνου και θεωρείτο, ως εκ τούτου, ειδική δραστηριότητα κατά την έννοια του άρθρου 16, παράγραφος 3, δεύτερο εδάφιο, του καταστατικού της ΕΤΕπ.

- 45 Κατά τη συνεδρίαση της 9ης Απριλίου 2018, η επιτροπή επενδύσεων της ΕΤΣΕ ενέκρινε τη χρήση της εγγυήσεως της Ένωσης για το έργο Curtis.
- 46 Με απόφαση ληφθείσα κατά τη συνεδρίαση που πραγματοποιήθηκε στο Λουξεμβούργο (Λουξεμβούργο) στις 12 Απριλίου 2018 (στο εξής: επίμαχη απόφαση), το διοικητικό συμβούλιο ενέκρινε την πρόταση χρηματοδότησης υπό μορφή δανείου που επρόκειτο να χορηγηθεί σε ad hoc φορέα, με την ονομασία «Special Purpose Vehicle», για μέγιστο ποσό 60 εκατομμυρίων ευρώ. Η επίμαχη απόφαση καταχωρίστηκε στα πρακτικά της συνεδριάσεως.
- 47 Με έγγραφο της 13ης Απριλίου 2018, η ΕΤΕπ ενημέρωσε τον φορέα υλοποίησης σχετικά με την επίμαχη απόφαση, αναφέροντας ότι η προκαταρκτική έγκριση της χρηματοδότησης του έργου Curtis δεν συνεπαγόταν υποχρέωση της ΕΤΕπ να χορηγήσει το δάνειο, αλλά παρείχε στον φορέα υλοποίησης τη δυνατότητα να λάβει τα αναγκαία μέτρα για τη σύναψη του εν λόγω δανείου.
- 48 Στις 28 Ιουνίου 2018, η επίμαχη απόφαση δημοσιεύθηκε στον ιστότοπο της ΕΤΕπ.
- 49 Τα επιμέρους στοιχεία των όρων και των προϋποθέσεων για τη χρηματοδότηση του έργου Curtis αποτέλεσαν αντικείμενο διαπραγμάτευσης μεταξύ του φορέα υλοποίησης και των διαφόρων χρηματοδοτών, στους οποίους περιλαμβάνονταν, πέραν της ΕΤΕπ, μια εμπορική τράπεζα, ένας οργανισμός εξαγωγικών πιστώσεων, μια εθνική τράπεζα οικονομικής ανάπτυξης και ένας ενδιάμεσος δανειστής (mezzanine lender). Αφού συμφωνήθηκαν οι οριστικοί όροι μεταξύ όλων των μερών και ολοκληρώθηκαν οι διάφορες εκθέσεις ελέγχου, το αποτέλεσμα των διαπραγματεύσεων και της διαδικασίας ελέγχου υποβλήθηκε στη διευθύνουσα επιτροπή με το τελικό σημείωμα που εγκρίθηκε από αυτήν στις 16 Ιουλίου 2018.
- 50 Στις 23 Ιουλίου 2018, οι υπηρεσίες της ΕΤΕπ υπέγραψαν εσωτερική συμφωνία σχετικά με τους όρους της σύμβασης χρηματοδότησης του έργου Curtis. Το σχετικό συμβατικό έγγραφο υπεγράφη στις 25 Ιουλίου 2018.
- 51 Η πρώτη εκταμίευση που αφορούσε τη χρηματοδότηση της ΕΤΕπ πραγματοποιήθηκε στις 29 Αυγούστου 2018. Η κατασκευή του έργου Curtis είχε προβλεφθεί ότι θα ολοκληρωνόταν πριν από το τέλος του 2019. Όπως επισήμανε η ΕΤΕπ κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, απαντώντας σε προφορική ερώτηση του Γενικού Δικαστηρίου, η εκτέλεση του έργου Curtis έκτοτε προχωρεί κανονικά.

***Επί της προσφεύγουσας και επί της αμφισβητήσεως από αυτή της χρηματοδότησης του έργου Curtis***

- 52 Η προσφεύγουσα, ClientEarth, είναι ΜΚΟ που δραστηριοποιείται για την προστασία του περιβάλλοντος.
- 53 Στις 9 Αυγούστου 2018, η προσφεύγουσα υπέβαλε στην ΕΤΕπ αίτηση εσωτερικής επανεξέτασης της επίμαχης αποφάσεως, σύμφωνα με το άρθρο 10 του κανονισμού Aarhus και την απόφαση 2008/50.
- 54 Η αίτηση εσωτερικής επανεξέτασης στηριζόταν σε διάφορους, τυπικούς ή ουσιαστικούς, λόγους. Επί της ουσίας και στο μέτρο που η επίμαχη απόφαση στηριζόταν στη συλλογιστική που περιλαμβάνονταν στην πρόταση χρηματοδότησης, η προσφεύγουσα προσήπτε, μεταξύ άλλων, στο διοικητικό συμβούλιο

- ότι, με την επίμαχη απόφαση, είχε υποπέσει σε πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως κρίνοντας ότι το έργο Curtis θα συνέβαλε σημαντικά στην πολιτική της Ένωσης, καθόσον ανταποκρινόταν σε τρεις από τους στόχους που αυτή επιδιώκει.
- 55 Καταρχάς, η προσφεύγουσα αμφισβητούσε το συμπέρασμα ότι το έργο Curtis θα συνέβαλε στην επίτευξη στόχων της Ένωσης και της Ισπανίας σχετικά με την παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, την ενεργειακή ασφάλεια και περιβαλλοντικούς στόχους. Όσον αφορά τη συμβολή στην επίτευξη στόχων της Ένωσης και της Ισπανίας στον τομέα της παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, η προσφεύγουσα ανέφερε ότι η συμβολή αυτή ουδόλως τεκμηριωνόταν, ενώ η πρόταση χρηματοδότησης επισήμαινε ότι υφίστατο σημαντικός κίνδυνος να μην ανταποκρίνεται το σύνολο της ξυλείας που χρησιμοποιείται ως καύσιμο στον σταθμό βιομάζας στα πρότυπα αειφορίας που καθορίζονται στην οδηγία 2009/28/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Απριλίου 2009, σχετικά με την προώθηση της χρήσης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές και την τροποποίηση και τη συνακόλουθη κατάργηση των οδηγιών 2001/77/ΕΚ και 2003/30/ΕΚ (ΕΕ 2009, L 140, σ. 16), όπως ίσχυε κατά το χρονικό σημείο εκδόσεως της επίμαχης αποφάσεως, ή το έργο Curtis να μην τεθεί σε λειτουργία εμπροθέσμως. Όσον αφορά τη συμβολή στην επίτευξη του στόχου της ενεργειακής ασφάλειας, η προσφεύγουσα ανέφερε ότι η συμβολή αυτή αναιρείτο από τη διαπίστωση, που περιλαμβανόταν στην πρόταση χρηματοδότησης, κατά την οποία, στο μέτρο που η ισπανική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας χαρακτηριζόταν από σημαντική πλεονάζουσα παραγωγική ικανότητα, το έργο θα είχε μικρή οικονομική αξία για το γενικό σύστημα ηλεκτρικής ενέργειας. Όσον αφορά τη συμβολή στην επίτευξη περιβαλλοντικών στόχων, η προσφεύγουσα υποστήριξε ότι η συμβολή αυτή ουδόλως τεκμηριωνόταν, ενώ η ηλεκτρική απόδοση του έργου ήταν πολύ μικρή για να συμβάλει πραγματικά στους στόχους παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές.
- 56 Εν συνεχεία, η προσφεύγουσα αμφισβητούσε το συμπέρασμα ότι το έργο Curtis θα συνέβαλε στην πρόληψη των δασικών πυρκαγιών και στη βιωσιμότητα των δασικών δραστηριοτήτων στη Γαλικία. Υποστήριξε ότι το συμπέρασμα αυτό στηριζόταν σε εσφαλμένη ερμηνεία του Ley 7/2012 de montes de Galicia (νόμου 7/2012 της περιφέρειας Γαλικίας), της 28ης Ιουνίου 2012 (BOE αριθ. 217, της 8ης Σεπτεμβρίου 2012, σ. 63275), και σε εσφαλμένη εκτίμηση των πραγματικών επιπτώσεων του σταθμού βιομάζας στις δασικές δραστηριότητες στη Γαλικία, οι οποίες μπορούσαν, στην πράξη, να οδηγήσουν σε αύξηση του κινδύνου πυρκαγιάς, καθόσον θα ευνοούσαν τη μονοκαλλιέργεια δασικών φυτών.
- 57 Τέλος, η προσφεύγουσα αμφισβητούσε το συμπέρασμα ότι το έργο Curtis ήταν σύμφωνο με τις προτεραιότητες της ΕΤΕπ σε σχέση με τα δάνεια που αφορούσαν ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και με την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής. Η προσφεύγουσα επισήμαινε ότι το συμπέρασμα αυτό στηριζόταν σε εσφαλμένη ανάλυση η οποία υπερεκτιμούσε την ηλεκτρική απόδοση του έργου Curtis ή τα συνδεόμενα με το εν λόγω έργο περιβαλλοντικά πλεονεκτήματα, ενώ συγχρόνως υποτιμούσε ορισμένους σημαντικούς κινδύνους δυνάμενους να επηρεάσουν τη βιωσιμότητα ή τον χρόνο θέσεως του έργου σε λειτουργία καθώς και τον αντίκτυπό του στο περιβάλλον, όπως είναι η αύξηση της υλοτομίας στη Γαλικία, η οποία δημιουργούσε, μεταξύ άλλων, αμφιβολίες ως προς το κατά πόσον το έργο Curtis θα είχε θετικό αποτέλεσμα όσον αφορά τις εκπομπές αερίων θερμοκηπίου.
- 58 Με έγγραφο της 30ής Οκτωβρίου 2018, το οποίο έφερε την υπογραφή του Γενικού Γραμματέα της και της Αναπληρώτριας Προϊσταμένης της Νομικής Υπηρεσίας της, η ΕΤΕπ ενημέρωσε την προσφεύγουσα για την απόρριψη ως απαράδεκτης της αιτήσεως για εσωτερική επανεξέταση της επίμαχης αποφάσεως, με την αιτιολογία ότι η οικεία αίτηση δεν αφορούσε πράξη δυνάμενη να αποτελέσει αντικείμενο εσωτερικής επανεξέτασης, ήτοι «διοικητική πράξη» κατά την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 1, στοιχείο ζ', του κανονισμού Aarhus (στο εξής: προσβαλλόμενη πράξη).
- 59 Με την προσβαλλόμενη πράξη, πρώτον, η ΕΤΕπ υποστηρίζει ότι η επίμαχη απόφαση δεν είχε νομικά δεσμευτική και εξωτερική ισχύ και δεν μπορούσε να δημιουργήσει δικαιώματα υπέρ τρίτου. Η απόφαση αυτή αποτελούσε απλώς εσωτερική πράξη, κατά την έννοια των άρθρων 9 και 19 του καταστατικού της ΕΤΕπ, απαραίτητη για την υπογραφή της αντίστοιχης συμβάσεως χρηματοδότησης,

χωρίς όμως να συνεπάγεται κατ' ανάγκην την υπογραφή της συμβάσεως ούτε να δημιουργεί, για τον αντισυμβαλλόμενο, δικαίωμα να απαιτήσει την υπογραφή της. Μια τέτοια απόφαση δεν είναι συγκρίσιμη με απόφαση περί αναθέσεως στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων, διότι δεν εντάσσεται στο πλαίσιο διαδικασίας διεπόμενης από το δίκαιο των δημοσίων συμβάσεων ή ανάλογης με διαδικασία δημόσιου διαγωνισμού, αλλά εμπίπτει στη διακριτική ευχέρεια της οποίας απολαύει η ΕΤΕπ δυνάμει των Συνθηκών και του καταστατικού της, όσον αφορά την εμπορική πρακτική και την πολιτική της.

- 60 Δεύτερον, η ΕΤΕπ υποστήριξε ότι η επίμαχη απόφαση δεν είχε εκδοθεί «δυνάμει του δικαίου του περιβάλλοντος» κατά την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 1, στοιχείο στ', του κανονισμού Aarhus, το οποίο ορίζει το «περιβαλλοντικό δίκαιο» ως τη «νομοθεσία [...] η οποία, ανεξάρτητα από τη νομική της βάση, συμβάλλει στην επιδίωξη των στόχων της [...] πολιτικής [της Ένωσης] για το περιβάλλον κατά τα οριζόμενα στη Συνθήκη [...]».
- 61 Όσον αφορά το επιχείρημα της προσφεύγουσας ότι το έργο Curtis ετύγχανε της εγγυήσεως της Ένωσης η οποία είχε παρασχεθεί από το ΕΤΣΕ, κατ' εφαρμογήν του κανονισμού (ΕΕ) 2015/1017 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Ιουνίου 2015, για το [ΕΤΣΕ], τον Ευρωπαϊκό Κόμβο Επενδυτικών Συμβουλών και την Ευρωπαϊκή Πύλη Επενδυτικών Έργων και την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1291/2013 και (ΕΕ) αριθ. 1316/2013 – το [ΕΤΣΕ] (ΕΕ 2015, L 169, σ. 1), γεγονός το οποίο, κατά την άποψή της, επέβαλε να ληφθούν υπόψη οι περιβαλλοντικοί περιορισμοί που σχετιζόνταν με το εν λόγω έργο, η ΕΤΕπ υποστήριξε ότι, ανεξάρτητα από το αν η χορήγηση της εγγυήσεως της Ένωσης σε έργο χρηματοδοτούμενο από αυτή αρκούσε για την υπαγωγή της εν λόγω χρηματοδότησης στο πεδίο του «δικαίου του περιβάλλοντος», η απόφαση περί χορηγήσεως τέτοιας εγγυήσεως δεν είχε ληφθεί από το διοικητικό της συμβούλιο, αλλά από την επιτροπή επενδύσεων του ΕΤΣΕ.
- 62 Όσον αφορά το επιχείρημα με το οποίο προβάλλεται ότι η ΕΤΕπ είχε δεσμευθεί για την προώθηση των περιβαλλοντικών στόχων στο πλαίσιο της χρήσεως των ιδίων πόρων της, η ΕΤΕπ υποστήριξε ότι μια τέτοια δέσμευση δεν αρκούσε για να συναχθεί το συμπέρασμα ότι η χρηματοδότηση του έργου Curtis ή οποιαδήποτε άλλη χρηματοδότηση έργου η οποία εγκρίθηκε σύμφωνα με το καταστατικό της ΕΤΕπ είχαν, ipso facto, εγκριθεί από την ΕΤΕπ βάσει της περιβαλλοντικής νομοθεσίας της Ένωσης. Κατά την ΕΤΕπ, το επιχείρημα αυτό διευρύνει τεχνητά τα όρια της «νομοθεσίας της Ένωσης» πέραν του πεδίου εφαρμογής του κανονισμού Aarhus και κατά τρόπο μη συμβατό με τον θεσμικό ρόλο και την αποστολή της ΕΤΕπ κατά το καταστατικό της.

### **Η διαδικασία και τα αιτήματα των διαδίκων**

- 63 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 8 Ιανουαρίου 2019 η προσφεύγουσα άσκησε την υπό κρίση προσφυγή.
- 64 Στις 22 Μαρτίου 2019 η ΕΤΕπ κατέθεσε υπόμνημα αντικρούσεως στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου.
- 65 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 6 Απριλίου 2019, η Επιτροπή ζήτησε να παρέμβει στην παρούσα διαδικασία προς στήριξη των αιτημάτων της ΕΤΕπ. Η προσφεύγουσα γνωστοποίησε στις 29 Απριλίου 2019 ότι δεν θα υποβάλει παρατηρήσεις επί του εν λόγω αιτήματος και στις 11 Απριλίου 2019 η ΕΤΕπ δήλωσε ότι δεν είχε παρατηρήσεις επί του αιτήματος αυτού. Με απόφαση της 2ας Μαΐου 2019, η πρόεδρος του πρώτου τμήματος του Γενικού Δικαστηρίου δέχθηκε την ως άνω αίτηση παρεμβάσεως.
- 66 Στις 7 Μαΐου 2019, η προσφεύγουσα κατέθεσε υπόμνημα απαντήσεως στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου.

- 67 Η Επιτροπή κατέθεσε υπόμνημα παρεμβάσεως στις 17 Ιουνίου 2019.
- 68 Στις 3 Ιουλίου 2019, η ΕΤΕΠ κατέθεσε υπόμνημα ανταπαντήσεως στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου.
- 69 Η ΕΤΕΠ και η προσφεύγουσα υπέβαλαν τις παρατηρήσεις τους επί του υπομνήματος παρεμβάσεως της Επιτροπής στις 3 Ιουλίου και στις 8 Ιουλίου 2019 αντιστοίχως.
- 70 Κατ' εφαρμογήν του άρθρου 106, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου, η προσφεύγουσα διατύπωσε, στις 4 Αυγούστου 2019, αιτιολογημένη θέση επί της διεξαγωγής επ' ακροατηρίου συζητήσεως.
- 71 Λόγω της μερικής ανανεώσεως των μελών του Γενικού Δικαστηρίου, η υπό κρίση υπόθεση ανατέθηκε σε νέα εισηγήτρια δικαστή, μέλος του δεύτερου τμήματος.
- 72 Κατόπιν προτάσεως του δεύτερου τμήματος, το Γενικό Δικαστήριο αποφάσισε, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 28 του Κανονισμού Διαδικασίας, να παραπέμψει την υπόθεση ενώπιον πενταμελούς τμήματος. Λόγω κωλύματος ενός εκ των μελών του τμήματος, ο Πρόεδρος του Γενικού Δικαστηρίου όρισε εαυτόν, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 17, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, προς συμπλήρωση της συνθέσεως του τμήματος στην υπό κρίση υπόθεση. Σύμφωνα με το άρθρο 10, παράγραφος 5, του εν λόγω κανονισμού, ανέλαβε επίσης την προεδρία του τμήματος στην ίδια υπόθεση.
- 73 Κατόπιν εκθέσεως της εισηγήτριας δικαστή, το Γενικό Δικαστήριο (δεύτερο τμήμα) αποφάσισε να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία.
- 74 Οι διάδικοι αγόρευσαν και απάντησαν στις προφορικές ερωτήσεις του Γενικού Δικαστηρίου κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση της 24ης Ιουνίου 2020.
- 75 Η προσφεύγουσα ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο:
- να ακυρώσει την προσβαλλόμενη πράξη·
  - να καταδικάσει την ΕΤΕΠ στα δικαστικά έξοδα.
- 76 Η ΕΤΕΠ, υποστηριζόμενη από την Επιτροπή, ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο:
- να απορρίψει την προσφυγή·
  - να καταδικάσει την προσφεύγουσα στα δικαστικά έξοδα.

### **Σκεπτικό**

- 77 Προς στήριξη της προσφυγής της, η προσφεύγουσα προβάλλει δύο λόγους ακυρώσεως. Ο πρώτος λόγος ακυρώσεως διαρθρώνεται, επί της ουσίας, σε δύο σκέλη και στηρίζεται σε σφάλματα εκτιμήσεως κατά την εφαρμογή του κανονισμού Aarhus. Με τον ως άνω πρώτο λόγο ακυρώσεως, η προσφεύγουσα προσάπτει, κατ' ουσίαν, στην ΕΤΕΠ ότι, εκδίδοντας την προσβαλλόμενη πράξη, προέβη σε εσφαλμένη εφαρμογή, σε σχέση με την επίμαχη απόφαση, ορισμένων προϋποθέσεων που απαιτούνται προκειμένου μια πράξη να χαρακτηριστεί ως «διοικητική πράξη» κατά την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 1, στοιχείο ζ', του ίδιου κανονισμού. Ο δεύτερος λόγος ακυρώσεως αφορά παράβαση της υποχρεώσεως αιτιολογήσεως.



- 78 Η ΕΤΕπ, υποστηριζόμενη από την Επιτροπή, ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο, πριν εξετάσει τους δύο λόγους ακυρώσεως που προέβαλε η προσφεύγουσα, να διαπιστώσει ότι η προσφυγή είναι αβάσιμη, στο μέτρο που η αίτηση εσωτερικής επανεξέτασης της επίμαχης αποφάσεως ήταν απαράδεκτη και για τον λόγο ότι ήταν ασυμβίβαστη με την ανεξαρτησία της οποίας απολαύει η ΕΤΕπ στον τομέα των χρηματοοικονομικών πράξεων. Επιπλέον, ζητεί την απόρριψη της προσφυγής για τον λόγο ότι οι δύο λόγοι ακυρώσεως που προβάλλονται προς στήριξή της είναι αβάσιμοι. Η Επιτροπή επισημαίνει ότι υποστηρίζει, μεταξύ άλλων, τα επιχειρήματα που προβάλλει η ΕΤΕπ προς αντίκρουση του πρώτου λόγου ακυρώσεως.
- 79 Πριν εξεταστούν οι δύο λόγοι ακυρώσεως που προέβαλε η προσφεύγουσα προς στήριξη της προσφυγής της, πρέπει να εξεταστεί ο αμυντικός ισχυρισμός τον οποίο προέβαλε η ΕΤΕπ.

***Επί του αμυντικού ισχυρισμού που προέβαλε η ΕΤΕπ***

- 80 Η ΕΤΕπ, υποστηριζόμενη από την Επιτροπή, ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο, πριν εξετάσει τους δύο λόγους ακυρώσεως που προέβαλε η προσφεύγουσα, να διαπιστώσει ότι η προσφυγή είναι αβάσιμη, στο μέτρο που η αίτηση εσωτερικής επανεξέτασης της επίμαχης αποφάσεως ήταν απαράδεκτη και για τον λόγο ότι ήταν ασυμβίβαστη με την ανεξαρτησία της οποίας απολαύει η ΕΤΕπ στον τομέα των χρηματοοικονομικών πράξεων.
- 81 Η προσφεύγουσα αντιτείνει ότι, με την προσβαλλόμενη πράξη, η ΕΤΕπ δεν επικαλέστηκε, όσον αφορά την αίτηση εσωτερικής επανεξέτασης της επίμαχης αποφάσεως, κανέναν λόγο απαραδέκτου αντλούμενο από το ασυμβίβαστο της εν λόγω αιτήσεως με την ανεξαρτησία της οποίας απολαύει η ΕΤΕπ στον τομέα των χρηματοοικονομικών πράξεων, οπότε δεν δύναται παραδεκτώς να προβάλει τον λόγο αυτό, με τη μορφή αμυντικού ισχυρισμού, στο πλαίσιο της υπό κρίση προσφυγής.
- 82 Επικουρικώς, η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η ΕΤΕπ, μη μνημονεύοντας την πτυχή αυτή στην προσβαλλόμενη πράξη, παρέβη την υποχρέωση αιτιολογήσεως την οποία υπέχει, όπως επισημαίνεται στο πλαίσιο του δεύτερου λόγου της προσφυγής.
- 83 Στο μέτρο που η ΕΤΕπ επικαλείται την αυτοτέλειά της και την ανεξαρτησία της, προκειμένου να απαντήσει στους λόγους ακυρώσεως που προέβαλε η προσφεύγουσα, η τελευταία υποστηρίζει ότι τα επιχειρήματά της είναι υπερβολικά και αβάσιμα, έχουν δε απορριφθεί επανειλημμένως από τον δικαστή της Ένωσης.
- 84 Απαντώντας στα επιχειρήματα της προσφεύγουσας, η ΕΤΕπ υποστηρίζει ότι παραδεκτώς προβάλλει ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου νέο λόγο απαραδέκτου της αιτήσεως εσωτερικής επανεξέτασης της επίμαχης αποφάσεως, διότι ο λόγος αυτός απλώς ενισχύει τη θέση την οποία εξέθεσε με την προσβαλλόμενη πράξη ότι η εν λόγω αίτηση ήταν απαράδεκτη, αποσκοπώντας στην αντίκρουση των προβληθέντων με το δικόγραφο της προσφυγής επιχειρημάτων, σύμφωνα με τις αρχές του σεβασμού των δικαιωμάτων άμυνας, της ισότητας των όπλων και της εκατέρωθεν ακροάσεως.
- 85 Εξάλλου, η ΕΤΕπ αμφισβητεί ότι παρέβη την υποχρέωση αιτιολογήσεως, υποστηρίζοντας ότι δεν είχε υποχρέωση να προβλέψει και να διευκρινίσει, με την προσβαλλόμενη πράξη, όλα τα επιχειρήματα που θα μπορούσε να αναπτύξει στο πλαίσιο ενδεχόμενης προσφυγής κατά της εν λόγω πράξεως. Στο πλαίσιο απαντήσεως σε προφορική ερώτηση του Γενικού Δικαστηρίου κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η ΕΤΕπ υποστηρίζει, για πρώτη φορά, ότι, με την προσβαλλόμενη πράξη, προέβαλε κατ' ουσίαν λόγο απαραδέκτου στηριζόμενο στο ασυμβίβαστο της αιτήσεως εσωτερικής επανεξέτασης με την ανεξαρτησία της οποίας αυτή απολαύει στον τομέα των χρηματοοικονομικών πράξεων, καθόσον ανέφερε, αφενός, στο έκτο εδάφιο της εν λόγω πράξεως, ότι «κάθε απόφαση της ΕΤΕπ να στηρίξει ή μη έργο δυνητικώς επιλέξιμο, και, ενδεχομένως, η μορφή της στήριξης αυτής, εμπίπτει στη διακριτική ευχέρεια της οποίας απολαύει η [ΕΤΕπ] δυνάμει των Συνθηκών και του καταστατικού της, όσον αφορά την εμπορική πρακτική και την πολιτική της» και, αφετέρου, στο όγδοο εδάφιο της ίδιας πράξεως, ότι

- η θέση την οποία υποστηρίζει η προσφεύγουσα θα οδηγούσε σε κατάσταση η οποία «δεν θα ήταν πλέον συμβατή ούτε με τον θεσμικό ρόλο της ΕΤΕπ ούτε με την αποστολή που της έχει ανατεθεί από το [κ]αταστατικό της».
- 86 Εν προκειμένω, λαμβανομένων υπόψη των αντιρρήσεων που διατύπωσε η προσφεύγουσα σε σχέση με τον υπό κρίση αμυντικό ισχυρισμό της ΕΤΕπ, πρέπει, πρώτον, να κριθεί το παραδεκτό του ισχυρισμού αυτού.
- 87 Καταρχάς, υπενθυμίζεται ότι το δικαίωμα χρηστής διοικήσεως που προβλέπει το άρθρο 41 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, δυνάμει της παραγράφου 2, στοιχείο γ', του ίδιου άρθρου, την υποχρέωση της διοικήσεως να αιτιολογεί τις αποφάσεις της. Σύμφωνα με το άρθρο 296 ΣΛΕΕ, οι πράξεις που εκδίδονται από τα θεσμικά και λοιπά όργανα και τους οργανισμούς της Ένωσης πρέπει να αιτιολογούνται. Το άρθρο 10, παράγραφος 2, του κανονισμού Aarhus ορίζει επίσης ότι το όργανο ή ο οργανισμός της Ένωσης στο οποίο υποβάλλεται αίτηση εσωτερικής επανεξέτασης εκθέτει τους λόγους του σε γραπτή απάντηση. Η παρατιθέμενη αιτιολογία πρέπει να είναι τέτοια ώστε ο αιτών να μπορεί να κατανοήσει το σκεπτικό στο οποίο στηρίζεται η απόφαση του αρμόδιου θεσμικού οργάνου ή οργανισμού (προτάσεις του γενικού εισαγγελέα M. Szpunar στην υπόθεση TestBioTech κ.λπ. κατά Επιτροπής, C-82/17 P, EU:C:2018:837, σημείο 49).
- 88 Στο πλαίσιο του κατά το άρθρο 263 ΣΛΕΕ ελέγχου νομιμότητας, το Γενικό Δικαστήριο δεν μπορεί να υποκαταστήσει με τη δική του αιτιολογία αυτήν του εκδόντος την προσβαλλόμενη πράξη και δεν μπορεί να συμπληρώσει, με το δικό του σκεπτικό, κενό στην αιτιολόγηση της εν λόγω πράξεως, κατά τρόπον ώστε η εκ μέρους του Γενικού Δικαστηρίου εξέταση να μη συναρτάται με καμία από τις εκτιμήσεις που περιέχονται στην τελευταία αυτή πράξη (πρβλ. απόφαση της 18ης Ιουλίου 2013, UEFA κατά Επιτροπής, C-201/11 P, EU:C:2013:519, σκέψη 65 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 89 Εν προκειμένω, όπως προκύπτει σαφώς από το τέταρτο εδάφιο της, η προσβαλλόμενη πράξη στηριζόταν αποκλειστικά σε έναν λόγο απαραδέκτου με τον οποίο προβαλλόταν ότι η επίμαχη απόφαση δεν συνιστούσε «διοικητική πράξη» κατά την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 1, στοιχείο ζ', του κανονισμού Aarhus. Επιπλέον, από το πέμπτο και το έβδομο εδάφιο της εν λόγω πράξεως προκύπτει σαφώς ότι ο λόγος αυτός βασιζόταν σε δύο επιμέρους λόγους, ήτοι, πρώτον, στο ότι η επίμαχη απόφαση δεν ήταν νομικά δεσμευτική και δεν είχε εξωτερική ισχύ και, δεύτερον, στο ότι η απόφαση αυτή δεν είχε εκδοθεί δυνάμει του «περιβαλλοντικού δικαίου», κατά την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 1, στοιχείο στ', του κανονισμού Aarhus.
- 90 Μόνο στο πλαίσιο της εξέτασης των δύο αυτών επιμέρους λόγων, και όχι ενός αυτοτελούς λόγου, αναφέρθηκε η ΕΤΕπ, κατά τρόπο γενικό και αόριστο, στη διακριτική ευχέρεια που της αναγνωρίζουν οι Συνθήκες και το καταστατικό της, όσον αφορά την εμπορική πρακτική και την πολιτική της, καθώς και στον θεσμικό της ρόλο και την αποστολή που της έχει ανατεθεί βάσει του εν λόγω καταστατικού, τούτο δε προκειμένου να απορρίψει την προταθείσα από την προσφεύγουσα αντίθετη ερμηνεία της κατά το άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχείο ζ', του κανονισμού Aarhus έννοιας της «διοικητικής πράξεως».
- 91 Κατά την εξέταση επί της ουσίας του υπό κρίση αμυντικού ισχυρισμού, το Γενικό Δικαστήριο θα μπορούσε, επομένως, να υποκαταστήσει με τη δική του αιτιολογία την αιτιολογία που παρέθεσε η ΕΤΕπ με την προσβαλλόμενη πράξη, πράγμα το οποίο δεν επιτρέπεται να πράξει. Εν προκειμένω, αν η ΕΤΕπ είχε θελήσει να στηρίξει νομίμως την απόφασή της σε πρόσθετο αυτοτελή λόγο, θα έπρεπε να είχε προβεί σε ανάκληση της προσβαλλομένης πράξεως και σε έκδοση νέας πράξεως, η οποία να στηρίζεται, μεταξύ άλλων, σε αυτόν τον λόγο.

- 92 Επομένως, λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω, πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτος ο αμυντικός ισχυρισμός της ΕΤΕπ, ο οποίος στηρίζεται στο ότι η αίτηση εσωτερικής επανεξέτασης της επίμαχης αποφάσεως ήταν απαράδεκτη για τον λόγο ότι ήταν ασυμβίβαστη με την ανεξαρτησία της οποίας απολαύει η ΕΤΕπ στον τομέα των χρηματοοικονομικών πράξεων.

### *Επί της ουσίας της προσφυγής*

- 93 Όσον αφορά τους δύο λόγους ακυρώσεως που προβλήθηκαν προς στήριξη της προσφυγής, ο δεύτερος αφορά παράβαση ουσιώδους τύπου έχοντος εφαρμογή στην προσβαλλόμενη πράξη, ήτοι της υποχρέωσης αιτιολογήσεως της εν λόγω πράξεως, ενώ ο πρώτος, ο οποίος στηρίζεται σε πλάνη εκτιμήσεως κατά την εφαρμογή του κανονισμού Aarhus την οποία ενέχει η προσβαλλόμενη πράξη, αφορά την ουσιαστική νομιμότητα της εν λόγω πράξεως.
- 94 Δεδομένου ότι ο δικαστής της Ένωσης δεν είναι σε θέση να ασκήσει επί της ουσίας έλεγχο επί μιας πράξεως αν η αιτιολογία της πράξεως αυτής δεν είναι επαρκής όσον αφορά ένα ουσιώδες σημείο της συλλογιστικής το οποίο ήταν καθοριστικό για την επιλογή στην οποία προέβη ο εκδότης της, σε αυτόν απόκειται να εξακριβώσει την επάρκεια της αιτιολογίας της πράξεως, πριν εξετάσει τους λόγους που προέβησαν οι διάδικοι προκειμένου να αμφισβητήσουν το βάσιμό της (πρβλ. απόφαση της 4ης Μαρτίου 2009, Tirrenia di Navigazione κ.λπ. κατά Επιτροπής, T-265/04, T-292/04 και T-504/04, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2009:48, σκέψεις 98 και 99).
- 95 Για τους λόγους αυτούς, εν προκειμένω, ο δεύτερος λόγος της προσφυγής πρέπει να εξεταστεί πριν από τον πρώτο.

### *Επί του δεύτερου λόγου της προσφυγής, ο οποίος αφορά παράβαση της υποχρέωσης αιτιολογήσεως*

- 96 Η προσφεύγουσα προσάπτει στην ΕΤΕπ ότι, κατά την έκδοση της προσβαλλομένης πράξεως, δεν τήρησε την υποχρέωση αιτιολογήσεως την οποία υπείχε. Η εν λόγω πράξη συνιστά «νομική πράξη» που υπόκειται στην υποχρέωση αιτιολογήσεως δυνάμει του άρθρου 296 ΣΛΕΕ και σε σχέση με την οποία έχουν εφαρμογή τα δικαιώματα που αναγνωρίζονται στο άρθρο 41, παράγραφος 2, στοιχείο γ', και στο άρθρο 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων. Τούτο δέχθηκε ο γενικός εισαγγελέας M. Szpunar, με το σημείο 49 των προτάσεων του στην υπόθεση TestBioTech κ.λπ. κατά Επιτροπής (C-82/17 P, EU:C:2018:837). Κατά την προσφεύγουσα, η αιτιολογία της προσβαλλομένης πράξεως δεν ήταν επαρκής ώστε να γίνουν κατανοητοί οι λόγοι που οδήγησαν την ΕΤΕπ στο συμπέρασμα ότι η επίμαχη απόφαση, της οποίας ζητήθηκε η εσωτερική επανεξέταση, δεν πληρούσε ορισμένες από τις προϋποθέσεις οι οποίες απαιτούνται προκειμένου μια πράξη να μπορεί να χαρακτηριστεί ως «διοικητική πράξη», κατά την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 1, στοιχείο ζ', του κανονισμού Aarhus, ήτοι, αφενός, την προϋπόθεση να έχει εκδοθεί «δυνάμει του δικαίου του περιβάλλοντος» και, αφετέρου, να έχει «νομικά δεσμευτική και εξωτερική ισχύ». Ειδικότερα, η προσφεύγουσα προσάπτει στην ΕΤΕπ ότι, με την προσβαλλόμενη πράξη, δεν απάντησε στο σύνολο των πραγματικών ή νομικών επιχειρημάτων που αυτή είχε προβάλει με την αίτηση εσωτερικής επανεξέτασης της επίμαχης αποφάσεως.
- 97 Η ΕΤΕπ αντικρούει τα επιχειρήματα της προσφεύγουσας και υποστηρίζει ότι ο δεύτερος λόγος της προσφυγής πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος.
- 98 Από τη νομολογία που μνημονεύεται στη σκέψη 87 ανωτέρω προκύπτει ότι η προσβαλλόμενη πράξη υπέκειτο στην υποχρέωση αιτιολογήσεως που προβλέπεται στο άρθρο 296 ΣΛΕΕ και της οποίας υπόμνηση γίνεται στο άρθρο 10, παράγραφος 2, του κανονισμού Aarhus.

- 99 Κατά πάγια νομολογία, η επιβαλλόμενη από το άρθρο 296 ΣΛΕΕ αιτιολογία πρέπει να είναι προσαρμοσμένη προς τη φύση της οικείας πράξεως και πρέπει να προκύπτει από αυτήν κατά τρόπο σαφή και μη διφορούμενο η συλλογιστική του θεσμικού οργάνου που εξέδωσε την πράξη, προκειμένου να παρέχεται η δυνατότητα στους μεν ενδιαφερομένους να γνωρίζουν τους λόγους για τους οποίους ελήφθη το μέτρο, στο δε αρμόδιο δικαστήριο να ασκήσει τον έλεγχό του. Η αιτιολογία δεν απαιτείται να προσδιορίζει όλα τα ουσιώδη πραγματικά και νομικά στοιχεία, καθόσον το ζήτημα του αν η αιτιολογία πράξεως πληροί τις απαιτήσεις του άρθρου 296 ΣΛΕΕ πρέπει να εκτιμάται με γνώμονα όχι μόνον τη διατύπωσή της, αλλά και το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται, καθώς και το σύνολο των κανόνων δικαίου που διέπουν το σχετικό θέμα (βλ. απόφαση της 5ης Μαρτίου 2009, Γαλλία κατά Συμβουλίου, C-479/07, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2009:131, σκέψη 49 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία). Ειδικότερα, μια βλαπτική πράξη είναι επαρκώς αιτιολογημένη εφόσον έχει εκδοθεί εντός πλαισίου που είναι γνωστό στους ενδιαφερόμενους (βλ. απόφαση της 14ης Απριλίου 2015, Συμβούλιο κατά Επιτροπής, C-409/13, EU:C:2015:217, σκέψη 79 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 100 Από τη νομολογία προκύπτει επίσης ότι η υποχρέωση αιτιολογήσεως που προβλέπει το άρθρο 296 ΣΛΕΕ αποτελεί ουσιώδη τύπο ο οποίος πρέπει να διακρίνεται από το ζήτημα του βασίμου της αιτιολογίας, δεδομένου ότι αυτό αφορά την ουσιαστική νομιμότητα της επίδικης πράξεως (βλ. απόφαση της 5ης Μαρτίου 2009, Γαλλία κατά Συμβουλίου, C-479/07, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2009:131, σκέψη 50 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 101 Με την προσβαλλόμενη πράξη, η ΕΤΕπ απέρριψε την αίτηση εσωτερικής επανεξέτασης της επίμαχης αποφάσεως ως απαράδεκτη, για τον λόγο ότι δεν αφορούσε πράξη δυνάμενη να αποτελέσει αντικείμενο εσωτερικής επανεξέτασης, ήτοι «διοικητική πράξη», κατά την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 1, στοιχείο ζ', του κανονισμού Aarhus. Η θέση αυτή στηριζόταν, κατ' ουσίαν, στους λόγους που εκτίθενται στις σκέψεις 59 έως 62 ανωτέρω, ήτοι, ειδικότερα, στο ότι η επίμαχη απόφαση δεν πληρούσε ορισμένες από τις προϋποθέσεις του άρθρου 2, παράγραφος 1, στοιχείο ζ', του κανονισμού Aarhus, προκειμένου να μπορεί να χαρακτηριστεί ως «διοικητική πράξη», στο μέτρο που, αφενός, δεν είχε νομικώς δεσμευτική και εξωτερική ισχύ και, αφετέρου, δεν είχε εκδοθεί δυνάμει του δικαίου του περιβάλλοντος.
- 102 Συναφώς, η αιτιολογία της προσβαλλομένης πράξεως ήταν επαρκής προκειμένου να παράσχει στην προσφεύγουσα τη δυνατότητα να λάβει γνώση των λόγων για τους οποίους η ΕΤΕπ είχε απορρίψει ως απαράδεκτη την αίτηση που αυτή είχε υποβάλει για εσωτερική επανεξέταση της επίμαχης αποφάσεως, καθώς και προκειμένου να της παράσχει τη δυνατότητα να αμφισβητήσει το βάσιμο των λόγων αυτών στο πλαίσιο του πρώτου λόγου της προσφυγής. Επιπλέον, οι λόγοι αυτοί αρκούν ώστε το Γενικό Δικαστήριο να έχει τη δυνατότητα να ασκήσει δικαστικό έλεγχο επί του βασίμου της εν λόγω πράξεως, διά της εξετάσεως του πρώτου λόγου της προσφυγής (βλ. σκέψεις 105 έως 173 κατωτέρω).
- 103 Συνεπώς, λαμβανομένης υπόψη της αιτιολογίας που πράγματι περιλαμβάνεται στην προσβαλλόμενη πράξη, η προσφεύγουσα αβασίμως υποστηρίζει ότι η ΕΤΕπ παρέβη την υποχρέωσή της αιτιολογήσεως της εν λόγω πράξεως.
- 104 Επομένως, ο δεύτερος λόγος της προσφυγής με τον οποίο προβάλλεται παράβαση της υποχρέωσης αιτιολογήσεως, πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος.



*Επί του πρώτου λόγου της προσφυγής, ο οποίος στηρίζεται σε πλάνη εκτιμήσεως κατά την εφαρμογή του κανονισμού Aarhus*

- 105 Η προσφεύγουσα προσάπτει, κατ' ουσίαν, στην ΕΤΕΠ ότι, εκδίδοντας την προσβαλλόμενη πράξη, προέβη σε εσφαλμένη εφαρμογή, όσον αφορά την επίμαχη απόφαση, ορισμένων προϋποθέσεων που απαιτούνται προκειμένου μια πράξη να μπορεί να χαρακτηριστεί ως «διοικητική πράξη», κατά την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 1, στοιχείο ζ', του κανονισμού Aarhus.
- 106 Ο λόγος αυτός διαρθρώνεται σε δύο σκέλη, εκ των οποίων το πρώτο αφορά την εσφαλμένη εφαρμογή της προϋποθέσεως να έχει η πράξη «νομικώς δεσμευτική και εξωτερική ισχύ» και το δεύτερο την εσφαλμένη εφαρμογή της προϋποθέσεως να πρόκειται για πράξη που εκδίδεται «δυνάμει του δικαίου του περιβάλλοντος».
- 107 Προκαταρκτικώς, υπενθυμίζεται ότι, κατά πάγια νομολογία, οι ρυθμίσεις του δικαίου της Ένωσης πρέπει, στο μέτρο του δυνατού, να ερμηνεύονται υπό το πρίσμα του διεθνούς δικαίου, ιδίως όταν σκοπός τους είναι η εκτέλεση διεθνών συμφωνιών που έχει συνολογήσει η Ένωση (απόφαση της 14ης Ιουλίου 1998, *Safety Hi-Tech*, C-284/95, EU:C:1998:352, σκέψη 22· βλ., επίσης, απόφαση της 19ης Δεκεμβρίου 2019, *Nederlands Uitgeversverbond και Groep Algemene Uitgevers*, C-263/18, EU:C:2019:1111, σκέψη 38 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία). Όταν εκλήθη να ερμηνεύσει τις διατάξεις οδηγίων για την εφαρμογή, έναντι των κρατών μελών, των απαιτήσεων του άρθρου 9, παράγραφος 4, της Συμβάσεως του Aarhus, ο δικαστής της Ένωσης επισήμανε ότι σκοπός του νομοθέτη της Ένωσης ήταν να εξασφαλιστεί στο ενδιαφερόμενο κοινό «ευρεία πρόσβαση στη δικαιοσύνη» και ότι ο σκοπός αυτός αποτελούσε έκφανση της γενικότερης βούλησης του νομοθέτη της Ένωσης να συμβάλλει στη διατήρηση, την προστασία και τη βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος και να ενεργοποιήσει το κοινό ώστε να δραστηριοποιηθεί προς αυτή την κατεύθυνση (απόφαση της 11ης Απριλίου 2013, *Edwards και Pallikaropoulos*, C-260/11, EU:C:2013:221, σκέψεις 31 και 32). Ως εκ τούτου, έκρινε ότι, μολονότι τα συμβαλλόμενα μέρη της Συμβάσεως του Aarhus είχαν κάποιο περιθώριο εκτιμήσεως κατά την εφαρμογή του άρθρου 9, παράγραφος 3, της εν λόγω Συμβάσεως, εντούτοις, έπρεπε, ως προς το ζήτημα των υποχρεώσεων εφαρμογής οι οποίες βαρύνουν τα κράτη μέλη, να ακολουθήσει μια προσέγγιση πολύ προστατευτική της πρακτικής αποτελεσματικότητας και των σκοπών της εν λόγω Συμβάσεως (πρβλ. προτάσεις του γενικού εισαγγελέα N. Jääskinen στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις Συμβούλιο κ.λπ. κατά *Vereniging Milieudefensie και Stichting Stop Luchtverontreiniging Utrecht*, C-401/12 P έως C-403/12 P, EU:C:2014:310, σημείο 132 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία). Για παρόμοιους λόγους, οι δύο προϋποθέσεις που μνημονεύονται στη σκέψη 106 ανωτέρω πρέπει, στο μέτρο του δυνατού, να ερμηνευθούν υπό το πρίσμα του άρθρου 9, παράγραφοι 3 και 4, της Συμβάσεως του Aarhus (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 18ης Ιουλίου 2013, *Deutsche Umwelthilfe*, C-515/11, EU:C:2013:523, σκέψη 32 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία) και, συνακόλουθα, υπό το πρίσμα της απαιτήσεως περί παροχής στην προσφεύγουσα αποτελεσματική προσβάσεως στη δικαιοσύνη.
- 108 Επιπλέον, και για λόγους σκοπιμότητας, το δεύτερο σκέλος του πρώτου λόγου της προσφυγής πρέπει να εξεταστεί πριν από το πρώτο σκέλος.

*– Επί του δεύτερου σκέλους του πρώτου λόγου της προσφυγής, το οποίο στηρίζεται σε εσφαλμένη εφαρμογή της προϋποθέσεως του άρθρου 2, παράγραφος 1, στοιχείο ζ', του κανονισμού Aarhus που απαιτεί η πράξη να εκδίδεται «δυνάμει του δικαίου του περιβάλλοντος»*

- 109 Η προσφεύγουσα προσάπτει στην ΕΤΕΠ ότι, κατά την έκδοση της προσβαλλομένης πράξεως, προέβη σε εσφαλμένη εφαρμογή, όσον αφορά την επίμαχη απόφαση, της προϋποθέσεως, η οποία προβλέπεται στο άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχείο ζ', του κανονισμού Aarhus, να εκδίδεται η πράξη «δυνάμει του δικαίου του περιβάλλοντος».

- 110 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι, κατά τη νομολογία, το «περιβαλλοντικό δίκαιο», όπως αυτό ορίζεται στο άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχείο στ', του κανονισμού Aarhus, έχει ευρεία σημασία, η οποία δεν περιορίζεται σε ζητήματα που συνδέονται με την προστασία του περιβάλλοντος υπό στενή έννοια. Καλύπτει οιαδήποτε νομοθετική διάταξη της Ένωσης η οποία συμβάλλει στην επιδίωξη των σκοπών της πολιτικής της στον τομέα του περιβάλλοντος, ανεξάρτητα από τη νομική βάση της ή τη φύση της. Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι, με την αίτηση εσωτερικής επανεξέτασης της επίμαχης αποφάσεως, προσδιόρισε τις διατάξεις του δικαίου του περιβάλλοντος τις οποίες παρέβη η ΕΤΕπ με την επίμαχη απόφαση.
- 111 Κατά την προσφεύγουσα, οι περιστάσεις υπό τις οποίες το διοικητικό συμβούλιο εξέδωσε την επίμαχη απόφαση αποδεικνύουν ότι αυτή εκδόθηκε δυνάμει του «περιβαλλοντικού δικαίου», όπως αυτό ορίζεται στο άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχείο στ', του κανονισμού Aarhus.
- 112 Η ΕΤΕπ, υποστηριζόμενη από την Επιτροπή, αντικρούει τα επιχειρήματα της προσφεύγουσας και υποστηρίζει ότι το δεύτερο σκέλος του πρώτου λόγου ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμο.
- 113 Η ΕΤΕπ υποστηρίζει ότι η επίμαχη απόφαση εκδόθηκε δυνάμει του άρθρου 19, παράγραφος 3, του καταστατικού της ΕΤΕπ, ήτοι βάσει διατάξεως του πρωτογενούς δικαίου της Ένωσης η οποία δεν αναφέρεται στο περιβάλλον. Όμως, από το άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχείο στ', του κανονισμού Aarhus προκύπτει ότι η έννοια του «περιβαλλοντικού δικαίου», στον εν λόγω κανονισμό, πρέπει να νοείται ως αναφερόμενη σε νομοθετικές διατάξεις του παράγωγου δικαίου της Ένωσης, οι οποίες συμβάλλουν στην επιδίωξη των στόχων της πολιτικής της Ένωσης για το περιβάλλον. Το γεγονός ότι η ΕΤΕπ επιδιώκει περιβαλλοντικούς στόχους στο πλαίσιο των πράξεων που χρηματοδοτεί εξ ιδίων πόρων δεν αρκεί για να συναχθεί το συμπέρασμα ότι η επίμαχη απόφαση ή οποιαδήποτε άλλη απόφαση της ίδιας φύσεως εκδίδεται βάσει της νομοθεσίας της Ένωσης στον τομέα του περιβάλλοντος και, ιδίως, ότι αντιβαίνει προς συγκεκριμένες διατάξεις του δικαίου του περιβάλλοντος, όπως αναφέρεται στην αιτιολογική σκέψη 18 του κανονισμού Aarhus και στο άρθρο 9, παράγραφος 3, της Συμβάσεως του Aarhus. Δεν ασκεί συναφώς επιρροή η αιτιολογία της επίμαχης αποφάσεως ούτε η παραπομπή σε οδηγία η οποία, ως εκ της φύσεώς της, απευθύνεται μόνο στα κράτη μέλη. Μια υπερβολικά ευρεία ερμηνεία της έννοιας του «περιβαλλοντικού δικαίου» θα ήταν τεχνητή, θα έβαινε πέραν του πεδίου εφαρμογής του κανονισμού Aarhus και θα έθιγε την ανεξαρτησία της οποίας απολαύει η ΕΤΕπ στον τομέα των χρηματοοικονομικών πράξεων καθώς και την εκ του καταστατικού αποστολή της. Στο πλαίσιο της αποστολής που ορίζεται στο άρθρο 309 ΣΛΕΕ, η ΕΤΕπ πρέπει, μεταξύ άλλων, να συμβάλλει στην ισόρροπη και απρόσκοπτη ανάπτυξη της εσωτερικής αγοράς για το συμφέρον της Ένωσης, διευκολύνοντας, με την παροχή δανείων και εγγυήσεων, τη χρηματοδότηση σχεδίων που πληρούν ορισμένα κριτήρια. Οι αποφάσεις της αποτελούν επενδυτικές αποφάσεις οι οποίες δεν θέτουν άμεσα σε εφαρμογή το δίκαιο του περιβάλλοντος. Η τήρηση του δικαίου αυτού απόκειται στους φορείς υλοποίησης, στο πλαίσιο της εκτελέσεως των έργων, υπό τον έλεγχο των αρμόδιων εθνικών αρχών. Ομοίως, το γεγονός ότι το έργο Curtis έχει επιπτώσεις στο περιβάλλον αποτελεί πραγματική περίπτωση η οποία δεν επιτρέπει να συναχθεί, από νομικής απόψεως, ότι η επίμαχη απόφαση εκδόθηκε δυνάμει του δικαίου του περιβάλλοντος.
- 114 Η ΕΤΕπ απορρίπτει ως αλυσιτελή κάθε αναφορά στο νομικό καθεστώς το οποίο έχει εφαρμογή επί της εγγυήσεως της Ένωσης που χορηγείται από το ΕΤΣΕ, και ειδικότερα την αναφορά στον κανονισμό 2015/1017, καθόσον η επίμαχη απόφαση δεν εκδόθηκε κατ' εφαρμογήν του εν λόγω καθεστώτος. Η απόφαση του διοικητικού συμβουλίου είναι ανεξάρτητη από εκείνη της επιτροπής επενδύσεων του ΕΤΣΕ. Εν πάση περιπτώσει, το νομικό καθεστώς το οποίο έχει εφαρμογή επί της εγγυήσεως της Ένωσης και η χορήγηση της εγγυήσεως αυτής στο έργο Curtis επιδιώκουν διάφορους άλλους γενικούς σκοπούς πέραν της προστασίας του περιβάλλοντος και των πόρων. Το άρθρο 3 του κανονισμού 2015/1017 ορίζει σαφώς ότι η εγγύηση της Ένωσης αποσκοπεί μάλλον στη στήριξη των επενδύσεων και των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων παρά στην επιδίωξη των περιβαλλοντικών στόχων που μνημονεύονται στο άρθρο 191, παράγραφος 1, και στο άρθρο 192, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ.

- 115 Εξάλλου, η ΕΤΕπ απορρίπτει τα επιχειρήματα που αντλούνται από το νομικό πλαίσιο εντός του οποίου εκδόθηκε η επίμαχη απόφαση και από τα στοιχεία επί των οποίων αυτή στηρίζεται. Η δήλωση του 2009 σκοπεί αποκλειστικώς στην παροχή κατευθύνσεων για την αξιολόγηση των έργων πριν από την έκδοση των αποφάσεων χρηματοδότησης. Πρόκειται για εσωτερική πράξη η οποία δεν τροποποιεί την αποστολή της ΕΤΕπ, όπως αυτή ορίζεται στη Συνθήκη ΛΕΕ, κατά την οποία η προώθηση της προστασίας του περιβάλλοντος δεν περιλαμβάνεται μεταξύ των βασικών αρμοδιοτήτων της ΕΤΕπ. Εξάλλου, το γεγονός ότι η πρόταση χρηματοδότησης του έργου Curtis μνημονεύει, μεταξύ άλλων, τα συνδεδεμένα με το έργο αυτό περιβαλλοντικά πλεονεκτήματα δεν αρκεί για να θεωρηθεί ότι η επίμαχη απόφαση, η οποία εκδόθηκε βάσει της εν λόγω προτάσεως, εκδόθηκε δυνάμει του δικαίου του περιβάλλοντος.
- 116 Το δεύτερο σκέλος του πρώτου λόγου ακυρώσεως θέτει το ζήτημα αν η ΕΤΕπ εσφαλμένως έκρινε, με την προσβαλλόμενη πράξη, ότι η επίμαχη απόφαση δεν αποτελούσε μέτρο με ατομικό περιεχόμενο το οποίο ελήφθη «δυνάμει του δικαίου του περιβάλλοντος», κατά την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 1, στοιχείο ζ', του κανονισμού Aarhus.
- 117 Το «περιβαλλοντικό δίκαιο» κατά το άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχείο στ', του κανονισμού Aarhus αναφέρεται σε οιαδήποτε νομοθετική διάταξη της Ένωσης η οποία, ανεξάρτητα από τη νομική της βάση, συμβάλλει στην επιδίωξη των στόχων της πολιτικής της Ένωσης για το περιβάλλον κατά τα οριζόμενα στη Συνθήκη ΛΕΕ, ήτοι τη διαφύλαξη, την προστασία και τη βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος, την προστασία της ανθρώπινης υγείας, τη συνετή και ορθολογική χρησιμοποίηση των φυσικών πόρων και την προαγωγή μέτρων σε διεθνές επίπεδο για την αντιμετώπιση περιφερειακών ή παγκόσμιων περιβαλλοντικών προβλημάτων.
- 118 Από το γράμμα του άρθρου 2, παράγραφος 1, στοιχείο στ', του κανονισμού Aarhus προκύπτει ότι, παραπέμποντας στους στόχους που απαριθμούνται στο άρθρο 191, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, ο νομοθέτης της Ένωσης θέλησε, στο πλαίσιο του εν λόγω κανονισμού, να προσδώσει ευρεία σημασία στην έννοια του «περιβαλλοντικού δικαίου», η οποία δεν περιορίζεται σε θέματα που συνδέονται με την προστασία του υπό στενή έννοια φυσικού περιβάλλοντος (απόφαση της 14ης Μαρτίου 2018, TestBioTech κατά Επιτροπής, T-33/16, EU:T:2018:135, σκέψεις 43 και 44· πρβλ., επίσης, προτάσεις του γενικού εισαγγελέα N. Jääskinen στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις Συμβούλιο κ.λπ. κατά Vereniging Milieudefensie και Stichting Stop Luchtverontreiniging Utrecht, C-401/12 P έως C-403/12 P, EU:C:2014:310, σημείο 128).
- 119 Η διαπίστωση αυτή επιβεβαιώνεται εξάλλου από το άρθρο 192, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ, κατά το οποίο το δίκαιο του περιβάλλοντος, όπως ρυθμίζεται στον τίτλο XX της ΣΛΕΕ, μπορεί να περιλαμβάνει επίσης διατάξεις φορολογικού κυρίως χαρακτήρα, μέτρα που επηρεάζουν τη χωροταξία, την ποσοτική διαχείριση των υδάτινων πόρων ή που επιδρούν άμεσα ή έμμεσα στη διαθεσιμότητα των εν λόγω πόρων, ή που επηρεάζουν τις χρήσεις της γης, καθώς και μέτρα που επηρεάζουν αισθητά την επιλογή ενός κράτους μέλους μεταξύ διαφορετικών πηγών ενέργειας και τη γενική διάρθρωση του ενεργειακού του εφοδιασμού. Μια συστατική ερμηνεία της έννοιας του «περιβαλλοντικού δικαίου» θα είχε ως συνέπεια να μην εμπίπτουν, σε μεγάλο βαθμό, στον τομέα αυτό τέτοιες διατάξεις και τέτοια μέτρα (απόφαση της 14ης Μαρτίου 2018, TestBioTech κατά Επιτροπής, T-33/16, EU:T:2018:135, σκέψη 45).
- 120 Επιπλέον, επισημαίνεται ότι το άρθρο 2, παράγραφος 2, του κανονισμού Aarhus προβλέπει ότι οι σχετικές διοικητικές πράξεις και παραλείψεις δεν περιλαμβάνουν ληφθέντα μέτρα ή παραλείψεις εκ μέρους οργάνου ή οργανισμού της Ένωσης, υπό την ιδιότητά του ως φορέα διοικητικής επανεξέτασης, όπως βάσει των άρθρων 101, 102, 106, 107, 228, 258, 260 και 325 ΣΛΕΕ, τα οποία αφορούν κανόνες ανταγωνισμού, τη διαδικασία επί παραβάσει, τη διαδικασία σχετικά με τον Ευρωπαϊό Διαμεσολαβητή και τη διαδικασία για την καταπολέμηση της απάτης. Το γεγονός ότι ο νομοθέτης έκρινε αναγκαίο να συμπεριλάβει τέτοιες εξαιρέσεις υποδηλώνει επίσης ότι η έννοια του «περιβαλλοντικού δικαίου» στο πλαίσιο του κανονισμού Aarhus πρέπει, καταρχήν, να τυγχάνει ευρύτατης ερμηνείας (απόφαση της 14ης Μαρτίου 2018, TestBioTech κατά Επιτροπής, T-33/16, EU:T:2018:135, σκέψη 46).

- 121 Εξάλλου, η αναφορά στη «νομοθεσία [της Ένωσης]», στο άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχείο στ', του κανονισμού Aarhus, πρέπει να νοηθεί ως αφορώσα κάθε διάταξη του παραγωγού δικαίου της Ένωσης που έχει γενική ισχύ, σε αντίθεση με τη «διοικητική πράξη», η οποία ορίζεται στο άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχείο ζ', του κανονισμού Aarhus ως «κάθε μέτρο με ατομικό περιεχόμενο». Πράγματι, κατά το χρονικό σημείο εκδόσεως του εν λόγω κανονισμού, ήτοι στις 6 Σεπτεμβρίου 2006, η Συνθήκη της Λισσαβώνας, η οποία υπογράφηκε στις 13 Δεκεμβρίου 2007, δεν είχε εισέτι εισαγάγει στο δίκαιο της Ένωσης τη διάκριση μεταξύ νομοθετικών πράξεων, οι οποίες εκδίδονται δυνάμει της νομοθετικής διαδικασίας, και κανονιστικών πράξεων, οι οποίες εκδίδονται με άλλη διαδικασία. Επομένως, δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι η αναφορά στην έννοια αυτή αποκλείει να ληφθούν υπόψη, ως «περιβαλλοντικό δίκαιο», οι διατάξεις «κανονιστικής πράξεως» κατά την έννοια της Συνθήκης της Λισσαβώνας, ήτοι πράξεως γενικής ισχύος η οποία δεν έχει εκδοθεί ούτε κατά τη συνήθη νομοθετική διαδικασία ούτε σύμφωνα με ειδική νομοθετική διαδικασία κατά την έννοια του άρθρου 289, παράγραφοι 1 έως 3, ΣΛΕΕ.
- 122 Επιπλέον, ένας τέτοιος στενός ορισμός δεν θα επέτρεπε να ληφθεί υπόψη οιαδήποτε πράξη γενικής ισχύος εκδοθείσα από την ΕΤΕπ, όπως οι δηλώσεις αρχών και προτύπων ή οι στρατηγικές που υιοθετεί η ΕΤΕπ κάνοντας χρήση της θεσμικής της αυτοτέλειας (βλ. σκέψεις 28 έως 36 ανωτέρω).
- 123 Συγκεκριμένα, υπενθυμίζεται ότι για την επίτευξη των σκοπών της Συνθήκης ΛΕΕ, τα όργανα της ΕΤΕπ θεσπίζουν, ιδίως, με τη μορφή πολιτικών, στρατηγικών, οδηγιών, αρχών ή προτύπων, εσωτερικούς κανόνες γενικής ισχύος, οι οποίοι δημοσιεύονται και τίθενται σε εφαρμογή δεόντως και οι οποίοι, ανεξάρτητα από τον δεσμευτικό ή μη χαρακτήρα τους υπό στενή έννοια, θέτουν περιορισμούς στην άσκηση της διακριτικής ευχέρειας της ΕΤΕπ κατά την άσκηση των δραστηριοτήτων της (πρβλ., κατ' αναλογία, αποφάσεις της 27ης Απριλίου 2012, *De Nicola* κατά ΕΤΕπ, T-37/10 P, EU:T:2012:205, σκέψη 40 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία, της 16ης Σεπτεμβρίου 2013, *De Nicola* κατά ΕΤΕπ, T-618/11 P, EU:T:2013:479, σκέψη 36, και της 19ης Ιουλίου 2017, *Dessi* κατά ΕΤΕπ, T-510/16, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2017:525, σκέψη 43). Οσάκις ο δικαστής της Ένωσης εξετάζει τη νομιμότητα πράξεως εκδοθείσας από την ΕΤΕπ, λαμβάνει υπόψη τους εσωτερικούς κανόνες που αυτή έχει θεσπίσει (πρβλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 16ης Σεπτεμβρίου 2013, *De Nicola* κατά ΕΤΕπ, T-618/11 P, EU:T:2013:479, σκέψη 42).
- 124 Εν προκειμένω και αντιθέτως προς όσα υποστήριξε η ΕΤΕπ κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, οι κανόνες γενικής ισχύος που θεσπίζουν το πλαίσιο για την άσκηση της δραστηριότητας της ΕΤΕπ στον τομέα της χορηγήσεως δανείων για την επίτευξη των στόχων της Συνθήκης ΛΕΕ στον τομέα του περιβάλλοντος, ιδίως δε τα κριτήρια περιβαλλοντικής φύσεως που αφορούν την επιλεξιμότητα των έργων για χρηματοδότηση από την ΕΤΕπ, πρέπει, επομένως, να εξομοιωθούν με νομοθετικές διατάξεις του περιβαλλοντικού δικαίου της Ένωσης, κατά την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 1, στοιχείο στ', του κανονισμού Aarhus.
- 125 Τέλος, από το γράμμα και την οικονομία του άρθρου 9, παράγραφοι 3 και 4, της Συμβάσεως του Aarhus, υπό το πρίσμα του οποίου πρέπει να ερμηνεύεται, κατά το μέτρο του δυνατού, ο κανονισμός Aarhus (βλ. σκέψη 107 ανωτέρω), προκύπτει ότι πρέπει να μπορούν να προσβληθούν όλες οι πράξεις των δημοσίων αρχών που αντιβαίνουν προς τις διατάξεις του δικαίου του περιβάλλοντος. Επομένως, η πρόσβαση στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά θέματα δεν πρέπει να περιορίζεται μόνο στις πράξεις δημοσίων αρχών οι οποίες έχουν τυπικά ως νομική βάση διάταξη του δικαίου του περιβάλλοντος.
- 126 Για όλους τους ανωτέρω λόγους και προκειμένου να διασφαλιστεί μια γενική ερμηνεία του άρθρου 9, παράγραφος 3, της Συμβάσεως του Aarhus συνεκτική και σύμφωνη με την απαίτηση περί παροχής επαρκών και αποτελεσματικών ενδίκων βοηθημάτων (βλ. σκέψη 4 ανωτέρω), η κατά το άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχείο ζ', του κανονισμού Aarhus έννοια του μέτρου με ατομικό περιεχόμενο, το οποίο λαμβάνεται δυνάμει του δικαίου του περιβάλλοντος, πρέπει να ερμηνεύεται διασταλτικά, υπό την έννοια ότι δεν περιορίζεται, όπως προβάλλει η ΕΤΕπ, υποστηριζόμενη από την Επιτροπή, μόνο στα μέτρα ατομικού περιεχομένου που θεσπίζονται δυνάμει διατάξεως του παραγωγού δικαίου η οποία συμβάλλει στην επίτευξη των στόχων της Ένωσης στον τομέα του περιβάλλοντος, όπως



- ορίζονται στο άρθρο 191, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, αλλά αφορά οιοδήποτε μέτρο ατομικού περιεχομένου που υπόκειται σε απαιτήσεις του παράγωγου δικαίου της Ένωσης, οι οποίες, ανεξάρτητα από τη νομική τους βάση, σκοπούν άμεσα στην επίτευξη των στόχων της πολιτικής της Ένωσης στον τομέα του περιβάλλοντος.
- 127 Απομένει, επομένως, να εξεταστεί αν η επίμαχη απόφαση μπορεί να αναλυθεί ως τέτοιο μέτρο ατομικού περιεχομένου.
- 128 Συναφώς, από το σημείο 11 των πρακτικών της συνεδριάσεως της 12ης Απριλίου 2018, όπως κατατέθηκαν στη δικογραφία της παρούσας διαδικασίας, προκύπτει ότι, με την επίμαχη απόφαση, το διοικητικό συμβούλιο ενέκρινε, κατά τη συνεδρίαση αυτή, την πρόταση χρηματοδότησης.
- 129 Από τα σημεία 21 έως 23 της πρότασης χρηματοδότησης προέκυπτε ότι η συμβολή του έργου Curtis στις πολιτικές που εφαρμόζει η Ένωση ήταν σημαντική, στο μέτρο που το εν λόγω έργο στήριζε τους στόχους της Ένωσης και της Ισπανίας στον τομέα της παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές και συνέβαλε στην ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού και στην επίτευξη περιβαλλοντικών στόχων. Το έργο συνέβαλε, επίσης, στην πρόληψη των δασικών πυρκαγιών και στη βιωσιμότητα της δασοκομίας στη Γαλικία, ενισχύοντας την τοπική ζήτηση δασικών καταλοίπων. Η χρηματοδότηση του έργου ήταν σύμφωνη με το ισχύον πλαίσιο και συνέβαλε στην προτεραιότητα την οποία έδινε η ΕΤΕπ, στο πλαίσιο της πολιτικής της χορηγήσεως δανείων, στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και στη δράση για το κλίμα.
- 130 Το σημείο 24 της πρότασης χρηματοδότησης ανέφερε ότι το εν λόγω έργο ήταν επιλέξιμο για χρηματοδότηση από την ΕΤΕπ δυνάμει του άρθρου 309, πρώτο εδάφιο, στοιχείο γ', ΣΛΕΕ, στο μέτρο που ανταποκρινόταν σε κοινό συμφέρον στον τομέα της ενέργειας.
- 131 Το σημείο 25 της πρότασης χρηματοδότησης ανέφερε ότι το έργο Curtis αντιμετώπιζε μια αδυναμία της αγοράς, στο μέτρο που τα έργα χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας και θερμότητας μείωναν το εξωτερικό κόστος που σχετίζεται με τον άνθρακα και την ατμοσφαιρική ρύπανση.
- 132 Περαιτέρω, το σημείο 30 της πρότασης χρηματοδότησης διευκρίνιζε ότι το έργο Curtis συνέβαλε στους στόχους στον τομέα της ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές για το έτος 2020 που καθορίζονταν στο ισπανικό σχέδιο δράσεως για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, το οποίο είχε εγκριθεί σύμφωνα με το άρθρο 4, παράγραφος 1, της οδηγίας 2009/28, όπως ίσχυε κατά το χρονικό σημείο εκδόσεως της επίμαχης αποφάσεως.
- 133 Τέλος, το σημείο 34 της πρότασης χρηματοδότησης ανέφερε ότι, από την άποψη της «[β]ιωσιμότητάς» του, στο μέτρο που «[πληρούνταν] οι κατάλληλες προϋποθέσεις (βλ. το τεχνικό δελτίο για τις περιβαλλοντικές και κοινωνικές πτυχές), το έργο [Curtis] ήταν κοινωνικά και περιβαλλοντικά αποδεκτό για χρηματοδότηση [από την ΕΤΕπ]».
- 134 Το τεχνικό δελτίο για τις περιβαλλοντικές και κοινωνικές πτυχές του έργου Curtis της 12ης Απριλίου 2018 (στο εξής: τεχνικό δελτίο), το οποίο μνημονεύεται στο σημείο 34 της πρότασης χρηματοδότησης, παρέθετε τα αποτελέσματα μιας εκτιμήσεως των περιβαλλοντικών επιπτώσεων του έργου, την οποία η αρμόδια εθνική αρχή είχε αποφασίσει να διενεργήσει, σύμφωνα με το άρθρο 4, παράγραφος 2, της οδηγίας 2011/92, όπως ίσχυε κατά το χρονικό σημείο εκδόσεως της επίμαχης αποφάσεως.
- 135 Εν συνεχεία, το τεχνικό δελτίο ανέφερε τις δεσμεύσεις που είχε αναλάβει ο φορέας υλοποίησης του έργου, προκειμένου να διασφαλίσει τη βιώσιμη χρήση της βιομάζας στο πλαίσιο του έργου, βάσει ορισμένων κριτηρίων που περιλαμβάνονταν στο εν λόγω δελτίο. Ειδικότερα, ο φορέας υλοποίησης είχε αναλάβει τη δέσμευση ότι η χρησιμοποιούμενη στο πλαίσιο του έργου Curtis βιομάζα πληρούσε τα κριτήρια αειφορίας που καθορίζονται στην οδηγία 2009/28, όπως ίσχυε κατά το χρονικό σημείο εκδόσεως της επίμαχης αποφάσεως, καθώς και στον κανονισμό (ΕΕ) 995/2010 του Ευρωπαϊκού

- Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Οκτωβρίου 2010, για τη θέσπιση των υποχρεώσεων των φορέων εκμετάλλευσης που διαθέτουν ξυλεία και προϊόντα ξυλείας στην αγορά (ΕΕ 2010, L 295, σ. 23), ο οποίος αποσκοπούσε στην καταπολέμηση της παράνομης υλοτομίας και του συναφούς εμπορίου.
- 136 Τέλος, το τεχνικό δελτίο περιλάμβανε το αποτέλεσμα του αποτυπώματος άνθρακα του έργου, το οποίο είχε υπολογιστεί από την ΕΤΕπ σύμφωνα με τη δική της μέθοδο αποτίμησης, υπογραμμίζοντας ότι, στο μέτρο που το έργο θα υποκαθιστούσε τη συνδυασμένη παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από νέους και υφιστάμενους σταθμούς παραγωγής, το συνολικό σχετικό αποτέλεσμα του έργου θα ήταν καθαρή μείωση των εκπομπών ισοδυνάμου CO<sub>2</sub> κατά 151 κιλοτόνους ετησίως.
- 137 Υπό το πρίσμα των ανωτέρω αποτελεσμάτων και δεσμεύσεων, οι υπηρεσίες της ΕΤΕπ κατέληγαν, με το τεχνικό δελτίο, στο συμπέρασμα ότι το έργο Curtis ήταν περιβαλλοντικά και κοινωνικά αποδεκτό για χρηματοδότηση από την ΕΤΕπ.
- 138 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι, σύμφωνα με το δίκαιο της Ένωσης και τους εσωτερικούς κανόνες γενικής εφαρμογής οι οποίοι διέπουν τη δραστηριότητα χορηγήσεως δανείων της ΕΤΕπ και μνημονεύονται στις σκέψεις 28 έως 36 ανωτέρω, η επίμαχη απόφαση διαπίστωνε ότι, εν προκειμένω, πληρούνταν ορισμένα κριτήρια επιλεξιμότητας περιβαλλοντικής φύσεως, τα οποία είχε θεσπίσει η ΕΤΕΠ κάνοντας χρήση της θεσμικής της αυτοτέλειας και τα οποία σκοπούν ευθέως στην επίτευξη των στόχων της πολιτικής της Ένωσης στον τομέα του περιβάλλοντος.
- 139 Ειδικότερα, από διάφορα στοιχεία της δικογραφίας προκύπτει ότι η επίμαχη απόφαση εκδόθηκε με την αιτιολογία ότι το έργο Curtis ανταποκρινόταν στους σκοπούς της δανειοδοτικής δραστηριότητας της ΕΤΕπ και στα κριτήρια επιλεξιμότητας για τα έργα που αφορούν το περιβάλλον, όπως αυτά προκύπτουν από τη δήλωση του 2009 και από τη στρατηγική για το κλίμα, ιδίως διότι στήριζε τους στόχους της Ένωσης και της Ισπανίας για την παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, τηρούσε τα κριτήρια αειφορίας και τις διατάξεις του παραγώγου δικαίου της Ένωσης για την καταπολέμηση της παράνομης υλοτομίας και καθιστούσε δυνατή τη σαφή μείωση των εκπομπών ισοδυνάμου CO<sub>2</sub> σε ευρωπαϊκό και ισπανικό επίπεδο.
- 140 Η επίμαχη απόφαση, καθόσον διαπίστωνε ότι το έργο Curtis πληρούσε τα εν λόγω κριτήρια επιλεξιμότητας περιβαλλοντικού χαρακτήρα, συνιστούσε πράγματι μέτρο με ατομικό περιεχόμενο το οποίο λαμβάνεται «δυνάμει του δικαίου του περιβάλλοντος», κατά την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 1, στοιχείο ζ', του κανονισμού Aarhus.
- 141 Αντιθέτως, στο μέτρο που η επίμαχη απόφαση εκδόθηκε από το διοικητικό συμβούλιο, δεν είναι κρίσιμο να προσδιοριστεί αν, όπως υποστηρίζει η προσφεύγουσα, μια άλλη απόφαση σχετική με το έργο Curtis, την οποία έλαβε η επιτροπή επενδύσεων του ΕΤΣΕ με αντικείμενο τη χορήγηση εγγυήσεως της Ένωσης για το εν λόγω έργο (βλ. σκέψη 45 ανωτέρω), εκδόθηκε επίσης σύμφωνα με τις απαιτήσεις που συμβάλλουν στην επιδίωξη των στόχων της πολιτικής της Ένωσης στον τομέα του περιβάλλοντος.
- 142 Υπό το πρίσμα των διαπιστώσεων που περιλαμβάνονται στις σκέψεις 138 και 140 ανωτέρω, η προσφεύγουσα ορθώς υποστηρίζει, εν προκειμένω, ότι η ΕΤΕπ υπέπεσε σε πλάνη εκτιμήσεως, καθόσον ανέφερε ότι η επίμαχη απόφαση δεν μπορούσε να θεωρηθεί ως μέτρο με ατομικό περιεχόμενο το οποίο είχε ληφθεί «δυνάμει του δικαίου του περιβάλλοντος», κατά την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 1, στοιχείο ζ', του κανονισμού Aarhus, και, ως εκ τούτου, ως πράξη δυνάμει να αποτελέσει αντικείμενο εσωτερικής επανεξέτασης σύμφωνα με το άρθρο 10, παράγραφος 1, του ίδιου κανονισμού.
- 143 Επομένως, το δεύτερο σκέλος του πρώτου λόγου της προσφυγής πρέπει να γίνει δεκτό. Εντούτοις, λαμβανομένου υπόψη του σωρευτικού χαρακτήρα των διαφόρων προϋποθέσεων για τον χαρακτηρισμό μιας πράξεως ως «διοικητικής πράξεως», κατά την έννοια του άρθρου 2,

παράγραφος 1, στοιχείο ζ', του κανονισμού Aarhus, οι οποίες αμφισβητούνται στο πλαίσιο εκάστου σκέλους του λόγου αυτού, θα πρέπει να εξεταστεί εν συνεχεία το πρώτο σκέλος του ίδιου λόγου ακυρώσεως.

*– Επί του πρώτου σκέλους του πρώτου λόγου ακυρώσεως, το οποίο στηρίζεται σε εσφαλμένη εφαρμογή της προϋποθέσεως του άρθρου 2, παράγραφος 1, στοιχείο ζ', του κανονισμού Aarhus που απαιτεί η πράξη να έχει «νομικά δεσμευτική και εξωτερική ισχύ»*

- 144 Η προσφεύγουσα προσάπτει στην ΕΤΕπ ότι, εκδίδοντας την προσβαλλόμενη πράξη, προέβη σε εσφαλμένη εφαρμογή, όσον αφορά την επίμαχη απόφαση, της προϋποθέσεως του άρθρου 2, παράγραφος 1, στοιχείο ζ', του κανονισμού Aarhus που απαιτεί να έχει η πράξη «νομικά δεσμευτική και εξωτερική ισχύ».
- 145 Η ΕΤΕπ, υποστηριζόμενη από την Επιτροπή, αντικρούει τα επιχειρήματα της προσφεύγουσας και υποστηρίζει ότι το πρώτο σκέλος του πρώτου λόγου ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμο.
- 146 Η ΕΤΕπ εκτιμά ότι, σύμφωνα με τη νομολογία, δύναται βασίμως να απορρίψει ως απαράδεκτη κάθε αίτηση εσωτερικής επανεξέτασης η οποία, όπως εν προκειμένω, δεν πληροί ορισμένες προϋποθέσεις που θέτει ο κανονισμός Aarhus για την υποβολή τέτοιας αιτήσεως. Όπως προκύπτει από το έγγραφο της 13ης Απριλίου 2018 που απευθύνεται στον φορέα υλοποίησης, η επίμαχη απόφαση δεν συνεπαγόταν υποχρέωση της ΕΤΕπ να χορηγήσει το δάνειο στον ad hoc φορέα του έργου Curtis και δεν παρείχε κανένα δικαίωμα στον φορέα υλοποίησης του εν λόγω έργου ούτε μετέβαλε τη νομική του κατάσταση. Η μοναδική πράξη η οποία ήταν νομικώς δεσμευτική και είχε εξωτερική ισχύ ως προς το σημείο αυτό ήταν το συμβατικό έγγραφο που υπεγράφη στις 25 Ιουλίου 2018, για τη χρηματοδότηση του έργου Curtis από την ΕΤΕπ, το οποίο δεν συνιστούσε «διοικητική πράξη» κατά την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 1, στοιχείο ζ', και του άρθρου 10, παράγραφος 1, του κανονισμού Aarhus. Η επίμαχη απόφαση αποτελούσε απλώς ένα υποχρεωτικό στάδιο στο πλαίσιο της εσωτερικής διαδικασίας λήψεως αποφάσεων της ΕΤΕπ. Δεδομένου ότι επρόκειτο για πράξη χρηματοδότησης για συγκεκριμένο έργο, η διαδικασία αυτή διεξήχθη σε δύο στάδια. Πρώτον, το διοικητικό συμβούλιο συμφώνησε επί της αρχής στη χρηματοδότηση του έργου Curtis από την ΕΤΕπ, χωρίς να αποφασίσει ως προς τον δικαιούχο του δανείου. Δεύτερον, η διευθύνουσα επιτροπή ενέκρινε οριστικά την εν λόγω χρηματοδότηση, αφού προηγουμένως, σε εκτέλεση της επίμαχης αποφάσεως και κατ' εφαρμογήν του άρθρου 11, παράγραφος 3, του καταστατικού της ΕΤΕπ, καθόρισε τους οριστικούς όρους και προϋποθέσεις της χρηματοδότησης εντός των ορίων της επί της αρχής συμφωνίας του διοικητικού συμβουλίου. Η διαπραγματεύση της συμβάσεως από τις υπηρεσίες της ΕΤΕπ αποτελούσε κρίσιμο στάδιο, η επιτυχής έκβαση του οποίου δεν ήταν εξασφαλισμένη, όπως μαρτυρεί η προηγούμενη εμπειρία όσον αφορά άλλα έργα.
- 147 Η ΕΤΕπ, υποστηριζόμενη από την Επιτροπή, προβάλλει ότι ούτε οι πράξεις που εντάσσονται στην εσωτερική διαδικασία λήψεως αποφάσεων ούτε η σύμβαση δανείου συνιστούν «διοικητικές πράξεις» κατά την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 1, στοιχείο ζ', και του άρθρου 10, παράγραφος 1, του κανονισμού Aarhus. Τούτο συνάδει με την ανεξαρτησία της οποίας απολαύει η ΕΤΕπ στον τομέα των χρηματοοικονομικών πράξεων και με το γεγονός ότι η τραπεζική δραστηριότητά της δεν είναι δυνατόν να εξομοιωθεί με διοικητική δραστηριότητα. Επομένως, η υπό κρίση περίπτωση δεν δύναται να συγκριθεί με εκείνη που αποτέλεσε αντικείμενο των υποθέσεων επί των οποίων εκδόθηκε η απόφαση της 31ης Ιανουαρίου 2019, International Management Group κατά Επιτροπής (C-183/17 P και C-184/17 P, EU:C:2019:78), που αφορούσαν σαφώς διοικητική πράξη. Όσον αφορά το άρθρο 271, στοιχείο γ', ΣΛΕΕ, το οποίο επικαλείται η προσφεύγουσα, αυτό σκοπεύει αποκλειστικώς στη διαφύλαξη των ειδικών διαδικαστικών δικαιωμάτων που αναγνωρίζονται στα κράτη μέλη και στην Επιτροπή από το άρθρο 19 του καταστατικού της ΕΤΕπ, στο πλαίσιο της εσωτερικής διαδικασίας λήψεως αποφάσεων σχετικά με τη χορήγηση δανείων, και δεν παρέχει κανένα δικαίωμα αμφισβήτησεως επί της ουσίας των αποφάσεων χορηγήσεως δανείου. Όσον αφορά τη διαδικασία εσωτερικής επανεξέτασης, η οποία προβλέπεται στο άρθρο 10 του κανονισμού Aarhus, αυτή δεν αποσκοπεί στη βελτίωση της ποιότητας

- της διαδικασίας λήψεως αποφάσεων, αλλά στη διεύρυνση της προσβάσεως ορισμένων αιτούντων στα υφιστάμενα ενώπιον των δικαστηρίων της Ένωσης μέσα έννομης προστασίας, σύμφωνα με το άρθρο 12 του ίδιου κανονισμού. Δεν μπορεί να ζητηθεί η εσωτερική επανεξέταση πράξεως η οποία δεν είναι δεκτική προσφυγής κατά την έννοια του άρθρου 263 ΣΛΕΕ, διότι η πράξη αυτή δεν παράγει έναντι τρίτου έννομα αποτελέσματα αντίθετα προς το δίκαιο του περιβάλλοντος.
- 148 Το πρώτο σκέλος του πρώτου λόγου ακυρώσεως θέτει το ζήτημα αν εσφαλμένως η ΕΤΕπ έκρινε, με την προσβαλλόμενη πράξη, ότι η επίμαχη απόφαση δεν συνιστούσε μέτρο με «νομικά δεσμευτική και εξωτερική ισχύ» κατά την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 1, στοιχείο ζ', του κανονισμού Aarhus.
- 149 Προκαταρκτικώς, υπενθυμίζεται ότι η διοικητική διαδικασία εσωτερικής επανεξέτασης που προβλέπεται στο άρθρο 10 του κανονισμού Aarhus παρέχει τη δυνατότητα ασκήσεως ένδικης προσφυγής ενώπιον του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης η οποία, δυνάμει του άρθρου 12 του ίδιου κανονισμού, πρέπει να ασκείται «σύμφωνα με τις οικείες διατάξεις της Συνθήκης [ΛΕΕ]» και, επομένως, καταρχήν, τηρουμένων των προϋποθέσεων του άρθρου 263 ΣΛΕΕ. Λαμβανομένου υπόψη του συνδέσμου μεταξύ της κατά το άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχείο ζ', του κανονισμού Aarhus έννοιας της πράξεως η οποία έχει «νομικά δεσμευτική και εξωτερική ισχύ» και της κατά το άρθρο 263 ΣΛΕΕ έννοιας της πράξεως η οποία προορίζεται να παράγει έννομα αποτελέσματα έναντι τρίτων, είναι εύλογο, για λόγους γενικής συνοχής, η πρώτη να ερμηνευθεί σύμφωνα με τη δεύτερη.
- 150 Η Επιτροπή και, εν συνεχεία, η ΕΤΕπ προτείνουν, κατ' ουσίαν, να διαπιστωθεί εξαρχής ότι η επίμαχη απόφαση δεν αποτελεί διοικητική πράξη, διότι σχετίζεται με τις χρηματοοικονομικές δραστηριότητες της ΕΤΕπ, στο πλαίσιο των οποίων αυτή πρέπει να είναι σε θέση να ενεργεί με πλήρη ανεξαρτησία.
- 151 Εντούτοις, όπως διαπιστώθηκε στη σκέψη 92 ανωτέρω, η ΕΤΕπ δεν δύναται παραδεκτικώς, υπό τις περιστάσεις της υπό κρίση υποθέσεως, να προβάλλει κατ' αντίκρουση επιχείρημα στηριζόμενο στο ότι η αίτηση εσωτερικής επανεξέτασης την οποία υπέβαλε η προσφεύγουσα, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 10 του κανονισμού Aarhus και της αποφάσεως 2008/50, ήταν ασυμβίβαστη με το «ιδιαίτερο καθεστώς» που αναγνωρίζει στην ΕΤΕπ η Συνθήκη ΛΕΕ.
- 152 Επομένως, πρέπει να ερευνηθεί αν η επίμαχη απόφαση έχει «νομικά δεσμευτική και εξωτερική ισχύ», κατά την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 1, στοιχείο ζ', του κανονισμού Aarhus, και αν, ως εκ τούτου, προοριζόταν να «παράγει έννομα αποτελέσματα έναντι τρίτων», κατά την έννοια του άρθρου 263 ΣΛΕΕ.
- 153 Κατά πάγια νομολογία, προκειμένου να διαπιστωθεί αν πράξεις ή παραλείψεις συνιστούν αποφάσεις «που προορίζονται να παράγουν έννομα αποτελέσματα έναντι τρίτων», κατά την έννοια του άρθρου 263 ΣΛΕΕ, πρέπει να εξετασθεί μάλλον η ουσία των εν λόγω πράξεων ή παραλείψεων παρά η νομική μορφή τους και να εξακριβωθεί αν παράγουν δεσμευτικά έννομα αποτελέσματα ικανά να θίξουν τα συμφέροντα τρίτου, μεταβάλλοντας ουσιωδώς τη νομική του κατάσταση (πρβλ. διατάξεις της 21ης Ιουνίου 2007, Φινλανδία κατά Επιτροπής, C-163/06 P, EU:C:2007:371, σκέψη 40 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία, και της 2ας Σεπτεμβρίου 2009, E.ON Ruhrgas και E.ON Földgáz Trade κατά Επιτροπής, T-57/07, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2009:297, σκέψη 30 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία). Τούτο δεν ισχύει στην περίπτωση εσωτερικών μέτρων τα οποία δεν παράγουν κανένα αποτέλεσμα εκτός του εσωτερικού του θεσμικού ή άλλου οργάνου ή οργανισμού της Ένωσης που τα λαμβάνει (πρβλ. απόφαση της 17ης Ιουλίου 1959, Phoenix-Rheinrohr κατά Ανωτάτης Αρχής, 20/58, EU:C:1959:14, σ. 327). Οσάκις πρόκειται για πράξεις ή αποφάσεις που λαμβάνονται κατόπιν διαδικασίας η οποία περιλαμβάνει περισσότερα στάδια, ιδίως εφόσον αποτελούν κατάληξη μιας εσωτερικής διαδικασίας, τούτο δεν ισχύει ούτε στην περίπτωση των αμιγώς προπαρασκευαστικών πράξεων ή αποφάσεων, καθόσον δεν καθορίζουν σε καμία πτυχή της εν λόγω διαδικασίας οριστικά τη θέση του θεσμικού ή άλλου οργάνου ή οργανισμού της Ένωσης (πρβλ. απόφαση της 7ης Μαρτίου 2002, Satellimages TV5 κατά Επιτροπής, T-95/99, EU:T:2002:62, σκέψεις 32 έως 41). Τέλος, τούτο δεν ισχύει ούτε στην περίπτωση των απλών εκτελεστικών πράξεων ή αποφάσεων (πρβλ. απόφαση της



- 25ης Φεβρουαρίου 1988, Les Verts κατά Κοινοβουλίου, 190/84, EU:C:1988:94, σκέψεις 7 και 8· πρβλ., επίσης, προτάσεις του γενικού εισαγγελέα D. Ruiz-Jarabo Colomer στην υπόθεση Ismeri Ευγορα κατά Ελεγκτικού Συνεδρίου, C-315/99 P, EU:C:2001:243, σημείο 47).
- 154 Εν προκειμένω, προκειμένου να πραγματοποιηθεί η έρευνα περί της οποίας γίνεται λόγος στη σκέψη 152 ανωτέρω, υπό το πρίσμα των αρχών που υπομνήσθηκαν στη σκέψη 153 ανωτέρω, πρέπει να εξεταστούν τόσο το περιεχόμενο της επίμαχης αποφάσεως όσο και το πλαίσιο εντός του οποίου αυτή εκδόθηκε.
- 155 Σύμφωνα με το άρθρο 9, παράγραφος 1, του καταστατικού της ΕΤΕπ, το διοικητικό συμβούλιο αποφασίζει για την παροχή χρηματοδοτήσεων και ορίζει τα επιτόκια των δανείων. Δύναται να μεταβιβάζει, με απόφαση η οποία λαμβάνεται με ειδική πλειοψηφία, ορισμένες από τις αρμοδιότητες του στη διευθύνουσα επιτροπή. Σε περίπτωση μεταβιβάσεως, καθορίζει τους όρους και τις διαδικασίες αυτής, επιβλέπει δε την εκτέλεσή της. Το άρθρο 11, παράγραφος 3, του καταστατικού της ΕΤΕπ ορίζει ότι η διευθύνουσα επιτροπή διασφαλίζει τη διαχείριση των τρεχουσών υποθέσεων της ΕΤΕπ, υπό την εποπτεία του προέδρου και υπό τον έλεγχο του διοικητικού συμβουλίου, ότι προετοιμάζει τις αποφάσεις του εν λόγω συμβουλίου, ιδίως σε ό,τι αφορά την παροχή χρηματοδοτήσεων, και ότι διασφαλίζει την εκτέλεση των αποφάσεων αυτών.
- 156 Ο εσωτερικός κανονισμός της ΕΤΕπ, όπως ίσχυε κατά το χρονικό σημείο εκδόσεως της επίμαχης αποφάσεως, ήτοι κατόπιν των τροποποιήσεων της 20ής Ιανουαρίου 2016 (ΕΕ 2016, L 127, σ. 55), διευκρινίζει στο άρθρο 17 ότι «[τ]ηρούνται πρακτικά των συνεδριάσεων του διοικητικού συμβουλίου, τα οποία υπογράφονται από τον πρόεδρο και τον γραμματέα της συνεδριάσεως στην οποία αναφέρονται, καθώς και από τον πρόεδρο της συνεδριάσεως κατά την οποία εγκρίθηκαν».
- 157 Επιπλέον, το άρθρο 18, παράγραφος 1, του ίδιου αυτού εσωτερικού κανονισμού ορίζει τα εξής:
- «Σύμφωνα με το άρθρο 9 παράγραφος 1 του καταστατικού [της ΕΤΕπ], το διοικητικό συμβούλιο ασκεί τις ακόλουθες αρμοδιότητες:
- [...]
- εγκρίνει τις χρηματοδοτικές και εγγυητικές πράξεις που προτείνονται από τη διευθύνουσα επιτροπή [...].»
- 158 Κατά το άρθρο 18, παράγραφος 2, του εσωτερικού κανονισμού της ΕΤΕπ, «[γ]ενικά, [το διοικητικό συμβούλιο] μεριμνά για τη χρηστή διοίκηση της [ΕΤΕπ], την τήρηση της Συνθήκης [ΛΕΕ], του καταστατικού, των οδηγιών του συμβουλίου των διοικητών και των λοιπών κειμένων που διέπουν τη δραστηριότητα της [ΕΤΕπ], στο πλαίσιο της αποστολής που της ανατίθεται από τη Συνθήκη [ΛΕΕ]».
- 159 Το άρθρο 18, παράγραφος 3, του εσωτερικού κανονισμού της ΕΤΕπ υπενθυμίζει την κατά το άρθρο 9, παράγραφος 1, του καταστατικού της ΕΤΕπ δυνατότητα μεταβιβάσεως αρμοδιοτήτων προς τη διευθύνουσα επιτροπή, διευκρινίζοντας ότι η σχετική απόφαση λαμβάνεται με ειδική πλειοψηφία.
- 160 Δυνάμει του άρθρου 18, παράγραφος 4, του εσωτερικού κανονισμού της ΕΤΕπ, το διοικητικό συμβούλιο «ασκεί κάθε άλλη αρμοδιότητα που προβλέπεται από το καταστατικό [της ΕΤΕπ] και, στους κανόνες και τις αρχές που θεσπίζει, αναθέτει στη διευθύνουσα επιτροπή τις σχετικές εκτελεστικές αρμοδιότητες, εξυπακουόμενου ότι η διευθύνουσα επιτροπή διασφαλίζει, σύμφωνα με το άρθρο 11 παράγραφος 3 του καταστατικού, τη διαχείριση των τρεχουσών υποθέσεων της [ΕΤΕπ], υπό την εποπτεία του προέδρου και υπό τον έλεγχο του διοικητικού συμβουλίου».
- 161 Όπως προαναφέρθηκε, από το σημείο 11 των πρακτικών της συνεδριάσεως της 12ης Απριλίου 2018, όπως αυτά κατατέθηκαν στη δικογραφία της παρούσας διαδικασίας, προκύπτει ότι το διοικητικό συμβούλιο ενέκρινε, κατά την ανωτέρω συνεδρίαση, την πρόταση χρηματοδότησης.

- 162 Από το σημείο 5 της πρότασης χρηματοδότησης προκύπτει ότι, προκειμένου να υπαχθεί στο καθεστώς στηρίξεως που θέσπισε το Real Decreto 413/2014 por el que se regula la actividad de producción de energía eléctrica a partir de fuentes de energía renovables, cogeneración y residuos (βασιλικό διάταγμα 413/2014 περί ρυθμίσεως της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, συμπαραγωγή και απόβλητα), της 6ης Ιουνίου 2014 (BOE αριθ. 140, της 10 Ιουνίου 2014, σ. 43876), το έργο Curtis έπρεπε να έχει ολοκληρωθεί, δοκιμαστεί και τεθεί σε λειτουργία στις 28 Μαρτίου 2020, όπερ σημαίνει ότι υπήρχε ένα ιδιαίτερος αυστηρό χρονοδιάγραμμα για την ολοκλήρωσή και, εν τέλει, για την έγκριση της χρηματοδότησης. Για τον λόγο αυτό, οι υπηρεσίες της ΕΤΕπ ανέφεραν ότι αποφάσισαν να προχωρήσουν στη διαδικασία οικονομικής εγκρίσεως παράλληλα με τον προηγούμενο έλεγχο από τον τεχνικό σύμβουλο των πιστωτών και με το στάδιο II του οικονομικού ελέγχου του έργου από τις υπηρεσίες της ΕΤΕπ, έχοντας επίγνωση του ότι, λαμβανομένων υπόψη των σημαντικών κινδύνων που είχαν εντοπιστεί σε σχέση με το έργο Curtis, ήταν τελικώς πιθανό να υπάρξουν κωλύματα για τη συμμετοχή της ΕΤΕπ στη χρηματοδότηση του έργου.
- 163 Το σημείο 15 της πρότασης χρηματοδότησης διευκρίνιζε ειδικότερα τη διάρθρωση που προτεινόταν για την έγκριση του έργου. Κατά το εν λόγω σημείο, «[η] χρηματοοικονομική πράξη θα ακολουθ[ούσε] τη συνήθη, προκειμένου περί πράξεων χρηματοδότησης έργου, διαδικασία εγκρίσεως σε δύο στάδια. Μετά την αρχική έγκρισή τους από το διοικητικό συμβούλιο, το τελικό αποτέλεσμα του ελέγχου και τα έγγραφα τεκμηρίωσης σχετικά με το δάνειο και το έργο θα υποβ[άλλονταν] στη διευθύνουσα επιτροπή για τελική έγκριση. Η διαδικασία αυτή θα επ[έτρεπε] στην [ΕΤΕπ] να τηρήσει τα αυστηρά λειτουργικά και εμπορικά χρονοδιαγράμματα που απαιτούνταν για τις πράξεις χρηματοδότησης έργου, και ειδικότερα για το έργο [Curtis]. Σε περίπτωση που οι οριστικοί όροι αποκλίνουν από τους όρους που προσδιορίζονται με την εν λόγω έγκριση, θα απαιτείται νέα έγκριση του διοικητικού συμβουλίου, σύμφωνα με τη διαδικασία της [ΕΤΕπ]».
- 164 Επιπλέον, από τη διαπίστωση που παρατίθεται στη σκέψη 139 ανωτέρω προκύπτει ότι η επίμαχη απόφαση εκδόθηκε με την αιτιολογία ότι το έργο Curtis ανταποκρινόταν στους σκοπούς της δανειοδοτικής δραστηριότητας της ΕΤΕπ και στα κριτήρια επιλεξιμότητας για τα έργα που αφορούν το περιβάλλον, όπως αυτά προκύπτουν από τη δήλωση του 2009 και από τη στρατηγική για το κλίμα, ιδίως διότι στήριζε τους στόχους της Ένωσης και της Ισπανίας για την παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, τηρούσε τα κριτήρια αειφορίας και τις διατάξεις του παραγώγου δικαίου της Ένωσης για την καταπολέμηση της παράνομης υλοτομίας και καθιστούσε δυνατή τη σαφή μείωση των εκπομπών ισοδυνάμου CO<sub>2</sub> σε ευρωπαϊκό και ισπανικό επίπεδο.
- 165 Με έγγραφο της 13ης Απριλίου 2018 (βλ. σκέψη 47 ανωτέρω), η ΕΤΕπ ενημέρωσε τον φορέα υλοποίησης του έργου Curtis ότι το διοικητικό συμβούλιο είχε εγκρίνει το δάνειο για τη χρηματοδότηση του εν λόγω έργου και τους βασικούς όρους της συμβάσεως χρηματοδότησης, επισημαίνοντας συγχρόνως ότι «[η] ενημέρωση αυτή δεν [συνεπαγόταν] νομική δέσμευση για τη χορήγηση του προαναφερθέντος δανείου, αλλά [είχε] παρασχεθεί προκειμένου ο [εν λόγω φορέας υλοποίησης] να μπορέσει να προβεί στις αναγκαίες ενέργειες για τη σύναψη του δανείου».
- 166 Με μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, της 16ης Αυγούστου 2018, που απηύθυνε το τμήμα «Κοινωνία των πολιτών» της ΕΤΕπ προς την προσφεύγουσα και το οποίο η τελευταία κατέθεσε στη δικογραφία της υπό κρίση υποθέσεως, προκειμένου να το επικαλεστεί προς στήριξη των επιχειρημάτων της, η ΕΤΕπ επισήμανε στην προσφεύγουσα ότι «[ό]λες οι χρήσιμες για τον έλεγχο της πράξεως χρηματοδότησης [του έργου Curtis] περιβαλλοντικές πληροφορίες [είχαν] γνωστοποι[ηθεί] στο διοικητικό συμβούλιο κατά το στάδιο I [του ελέγχου του εν λόγω έργου] και [είχαν] δημοσιοποι[ηθεί] διά του τεχνικού δελτίου σχετικά με τις κοινωνικές και περιβαλλοντικές πτυχές του [ιδίου αυτού έργου]. Το στάδιο [II] του ελέγχου αφορούσε αποκλειστικώς τις τεχνικές, οικονομικές και χρηματοοικονομικές πτυχές της χρηματοδότησης. Τα έγγραφα του σταδίου [II] του ελέγχου δεν [περιείχαν] καμία περιβαλλοντική πληροφορία και, επομένως, δεν σχετίζοντα[ν] με το αντικείμενο της αιτήσεως [προσβάσεως στις περιβαλλοντικές πληροφορίες σχετικά με το έργο Curtis που της είχε απευθύνει η προσφεύγουσα]».

- 167 Από το περιεχόμενο και το πλαίσιο εντός του οποίου εκδόθηκε η επίμαχη απόφαση προκύπτει σαφώς ότι η απόφαση αυτή εξέφραζε την οριστική θέση της ΕΤΕπ, διά του διοικητικού συμβουλίου της, σε σχέση με την επιλεξιμότητα του έργου Curtis για τη χορήγηση χρηματοδότησης από την ΕΤΕπ υπό το πρίσμα των περιβαλλοντικών και κοινωνικών πτυχών του, οι οποίες ανταποκρίνονταν στους σκοπούς της δανειοδοτικής δραστηριότητας της ΕΤΕπ και στα κριτήρια επιλεξιμότητας για τα έργα που αφορούν το περιβάλλον, όπως αυτά προκύπτουν από τη δήλωση του 2009 και τη στρατηγική για το κλίμα.
- 168 Πράγματι, μολονότι, μετά την έκδοση της επίμαχης αποφάσεως, έπρεπε να συνεχιστεί ο έλεγχος του έργου Curtis και η διευθύνουσα επιτροπή έπρεπε να εξετάσει ορισμένες τεχνικές, οικονομικές και χρηματοοικονομικές πτυχές της πράξεως χρηματοδότησης, από τις οποίες εξηρτάτο η χορήγηση του δανείου, εντούτοις, γεγονός παραμένει ότι ο έλεγχος αυτός δεν αφορούσε πλέον τις περιβαλλοντικές και κοινωνικές πτυχές του εν λόγω έργου, επί των οποίων το διοικητικό συμβούλιο είχε οριστικώς αποφανθεί, με την επίμαχη απόφαση, υπό το πρίσμα του συνόλου των σχετικών στοιχείων που περιλαμβάνονταν στην πρόταση χρηματοδότησης και στο τεχνικό δελτίο.
- 169 Απαντώντας σε προφορική ερώτηση του Γενικού Δικαστηρίου κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η ΕΤΕπ αναγνώρισε ότι με την επίμαχη απόφαση είχε καθοριστεί οριστικώς η θέση του διοικητικού συμβουλίου, το οποίο ήταν η αρμόδια αρχή συναφώς, όσον αφορά την επιλεξιμότητα του έργου Curtis για χρηματοδότηση από την ΕΤΕπ υπό το πρίσμα των περιβαλλοντικών και κοινωνικών πτυχών του. Στο μέτρο αυτό, δεν επρόκειτο επομένως ούτε για προσωρινή άποψη του διοικητικού συμβουλίου ούτε για ενδιάμεση απόφαση, σκοπός της οποίας ήταν η προετοιμασία της τελικής αποφάσεως του διοικητικού συμβουλίου.
- 170 Συνεπώς, έστω και αν η επίμαχη απόφαση δεν ισοδυναμούσε, όπως υποστηρίζει η ΕΤΕπ στο πλαίσιο της παρούσας διαδικασίας και όπως ανέφερε στο έγγραφό της, της 13ης Απριλίου 2018, προς τον φορέα υλοποίησης του έργου Curtis, με νομική δέσμευση για τη χορήγηση του δανείου στον ad hoc φορέα, κατά το μέτρο που υπήρχαν άλλες τεχνικές, οικονομικές και χρηματοοικονομικές πτυχές του εν λόγω έργου οι οποίες έπρεπε ακόμη να ελεγχθούν, εντούτοις παρήγε ορισμένα οριστικά έννομα αποτελέσματα έναντι τρίτων, ιδίως έναντι του φορέα υλοποίησης του έργου, καθόσον διαπίστωνε την επιλεξιμότητα του εν λόγω έργου για χρηματοδότηση από την ΕΤΕπ, υπό το πρίσμα των κοινωνικών και περιβαλλοντικών πτυχών του, παρέχοντας με τον τρόπο αυτό στον φορέα υλοποίησης τη δυνατότητα να λάβει τα αναγκαία μέτρα για τη σύναψη του δανείου το οποίο θα του χορηγηίτο, όπως επισημαίνεται στο έγγραφο της ΕΤΕπ, της 13ης Απριλίου 2018, προς τον φορέα υλοποίησης. Υπό το πρίσμα των περιβαλλοντικών και κοινωνικών αυτών πτυχών, η μεταγενέστερη απόφαση της διευθύνουσας επιτροπής περί χορηγήσεως του δανείου, κατόπιν εξετάσεως του έργου Curtis ως προς τις λοιπές πτυχές οι οποίες απέμεναν να εξεταστούν, μπορεί να θεωρηθεί, το πολύ, ως εκτελεστικό, απλώς, μέτρο, κατά την έννοια της νομολογίας που παρατίθεται στη σκέψη 153 ανωτέρω.
- 171 Ωστόσο, η διαδικασία εσωτερικής επανεξέτασης που θεσπίζεται με τον κανονισμό του Aarhus αφορά ειδικώς τις περιβαλλοντικές πτυχές (βλ., συναφώς, σκέψεις 16, 18 και 19 ανωτέρω), η δε αίτηση για εσωτερική επανεξέταση που υπέβαλε η προσφεύγουσα αμφισβητούσε, μεταξύ άλλων, την εκτίμηση, από την ΕΤΕπ, της βιωσιμότητας του έργου Curtis και της συμβολής του στην επίτευξη των στόχων της πολιτικής της Ένωσης στον τομέα του περιβάλλοντος (βλ., συναφώς, σκέψεις 54 έως 57 ανωτέρω και σημεία 80 έως 123 της αιτήσεως εσωτερικής επανεξέτασης). Επομένως, η εν λόγω αίτηση αφορούσε, τουλάχιστον εν μέρει, τα οριστικά έννομα αποτελέσματα που παρήγαγε έναντι τρίτων η επίμαχη απόφαση.
- 172 Συνεπώς, το πρώτο σκέλος του πρώτου λόγου ακυρώσεως πρέπει επίσης να γίνει δεκτό.
- 173 Κατόπιν των ανωτέρω εκτιμήσεων, ο πρώτος λόγος ακυρώσεως πρέπει να γίνει δεκτός στο σύνολό του και, με βάση αυτόν, να ακυρωθεί η προσβαλλόμενη πράξη.

### Επί των δικαστικών εξόδων

- 174 Κατά το άρθρο 134, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου.
- 175 Εν προκειμένω, η ΕΤΕπ ηττήθηκε. Επιπλέον, η προσφεύγουσα ρητώς ζήτησε να καταδικαστεί η ΕΤΕπ στα δικαστικά έξοδα.
- 176 Κατά συνέπεια, η ΕΤΕπ πρέπει να φέρει τα δικαστικά έξοδά της καθώς και τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκε η προσφεύγουσα.
- 177 Κατά το άρθρο 138, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας, τα θεσμικά όργανα που παρεμβαίνουν στη δίκη φέρουν τα δικαστικά έξοδά τους.
- 178 Κατά συνέπεια, η Επιτροπή πρέπει να φέρει τα δικαστικά έξοδά της.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δεύτερο πενταμελές τμήμα)

αποφασίζει:

- 1) Ακυρώνει την απόφαση της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (ΕΤΕπ), που γνωστοποιήθηκε στην ClientEarth με έγγραφο της 30ής Οκτωβρίου 2018, με την οποία απορρίφθηκε ως απαράδεκτη η αίτηση εσωτερικής επανεξέτασης της αποφάσεως του διοικητικού συμβουλίου της ΕΤΕπ, της 12ης Απριλίου 2018, περί εγκρίσεως της χρηματοδοτήσεως ενός έργου που αφορούσε σταθμό παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από βιομάζα στη Γαλικία (Ισπανία), την οποία η προσφεύγουσα είχε υποβάλει στις 9 Αυγούστου 2018, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 10 του κανονισμού (ΕΚ) 1367/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 6 Σεπτεμβρίου 2006, για την εφαρμογή στα όργανα και τους οργανισμούς της Κοινότητας των διατάξεων της σύμβασης του Aarhus σχετικά με την πρόσβαση στις πληροφορίες, τη συμμετοχή του κοινού στη λήψη αποφάσεων και την πρόσβαση στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά θέματα, και της αποφάσεως 2008/50/ΕΚ της Επιτροπής, της 13ης Δεκεμβρίου 2007, για τον καθορισμό λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1367/2006 όσον αφορά τις αιτήσεις εσωτερικής επανεξέτασης διοικητικών πράξεων.
- 2) Η ΕΤΕπ φέρει τα δικαστικά έξοδά της καθώς και τα έξοδα της ClientEarth.
- 3) Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή φέρει τα δικαστικά έξοδά της.

Van der Woude

Tomljenović

Schalin

Škvařilová-Pelzl

Nömm

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 27 Ιανουαρίου 2021.

(υπογραφές)